

NUORTEN PANEELI 2011

2011

NUORET OVAT NYKYPÄIVÄ JA TULEVAISUUS

Nuorten Paneeli 2011 on tutkimus, jossa selvitettiin nuorten ajatuksia heille tärkeistä asioista ja kerättiin tietoa yhteiskunnallisen päätöksenteon taustaksi. Tutkimuksesta selviää, mitä nuorille kuuluu, mistä aineksista heidän hyvinvointinsa koostuu ja mitä terveisiä nuoret lähettävät päättäjille.

Nuorten Paneeli 2011

NUORET OVAT NYKYPÄIVÄ JA TULEVAISUUS

ALKUSANAT

Valtioneuvosto päättää uudesta Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelmasta vuoden 2011 loppuun mennessä. Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelman 2012–2015 valmistelussa halutaan kuulla nuoria ja tämä kuuleminen toteutuu verkkokeskustelun avulla.

Opetus- ja kulttuuriministeriö sekä Allianssi ry keräsivät toukokuussa nuorten ajatuksia ja näkemyksiä Nuorten Paneeli 2011 -kyselyn avulla. Kyselyn tulokset on raportoitu tässä dokumentissa. Tulokset toimitetaan päättäjien tietoon ja näin nuorilla on mahdollisuus vaikuttaa suoraan Länneeseen. Lisäksi Allianssi käyttää kyselyn tuloksia omassa vaikuttamistyössään.

Tavoitteena on saattaa päättäjien tietoon nuorten omia näkemyksiä siitä, mitä asioita he pitävät elämässään tärkeinä ja mistä nuorten hyvinvointi koostuu. Tavoitteena on myös, että nuorten ääni saadaan kuulumaan konkreettisesti myös päätöksenteossa.

Yhteenvedon voidaan sanoa, että nuoret ovat tulosten mukaan erittäin kiinnostuneita osallistumaan aktiivisesti yhteiskunnan eri toimintoihin. He kokevat, että heillä on annettavaa päätöksenteossa, mutta toisaalta kokevat päättäjien ja nuorten välisen kuilun kovin syväksi.

Tuloksista löytyy runsaasti hyviä, toteutettavissa olevia ehdotuksia osallisuuden lisäämiseksi ja nuorten hyvinvoinnin parantamiseksi. Nuoret haastavat aikuiset miettimään uusia toimintatapoja, joilla ihmiset saadaan aktiivisesti mukaan ja toisaalta joilla muutetaan jo vanhentuneita ja jäykkiä toimintamalleja.

Ensimmäinen askel tällä muutoksen tiellä voisi olla tulevaisuusnäkökulman muuttaminen nykypäivän näkökulmaksi. Juhlapuheissa todetaan kliseisesti, että ”nuoret ovat tulevaisuus”, mutta käytännössä nuorten ääni ei tule kuulluksi riittävän hyvin päätöksenteossa. Nuorten ajan kuvitellaan tulevan joskus myöhemmin, vaikka he haluaisivat osallistua ja tulla kuulluksi jo tänään. Tässä nuorten terveisiä päättäjille:

Ottakaa nuoret huomioon, he ovat nykypäivä sekä tulevaisuus, nuorten mielipiteet ovat tärkeitä yhteiskunnalle.

Me nuoret ollaan tämän maan tulevaisuus. Minä sijoittaisin meihin jo tänään, mitä sinä teet?

Helsinki 3.6.2011

Minna Isoaho
Stratebility Oy

Sisältö

ALKUSANAT	1
MITEN TUTKIMUS TEHTIIN JA KETKÄ VASTASIVAT	3
KAIKKI ON OK. EI OLE MIKÄÄN HUIPPUFIIILIS, MUTTEI HUONOKAAN.	5
ARJEN SUJUMINEN JA VAIKUTTAMISMAHDOLLISUUDET	7
Arki sujuu nuorten mielestä hyvin.....	8
Mihin asioihin haluaisit vaikuttaa nykyistä enemmän?	10
Jos sinulla olisi valta, minkä asian muuttaisit ensimmäisenä?	12
Yleiset, yhteiskunnalliset asiat	12
Koulu ja opiskelu.....	14
Raha, työ ja toimeentulo	15
Muut asiat.....	16
HYVINVOINNIN LÄHTEET	17
Kavereista tukea, turvaa ja seuraa, mutta perhe on tärkein.....	17
Tästä on nuorten hyvinvointi tehty	20
Tärkeiden asioiden merkitys eri taustamuuttajaluokissa	22
Onnistuminen, luonto, raha, Facebook ja alkoholi.....	23
Vahvat signaalit, heikot signaalit ja merkityksettömät asiat	24
MAAILMAN PARAS HARRASTUS	27
TERVEISIÄ	29
Kiitos huikeasta kyselystä!	29
Antakaa vastuuta! Jos päättäjillä on korvat, asiat pitää ottaa kuuleviin korviin.....	30
Yhteiskuntamme tarvitsee päättäjiä. Pankkaa itsenne likoon.....	31
Nuorten manifesti	32
LISÄTIETOJA	32

MITEN TUTKIMUS TEHTIIN JA KETKÄ VASTASIVAT

Tutkimuksen toteutus

Tutkimus toteutettiin 9.5. – 20.5.2011 välisenä aikana. Tutkimus oli käytännössä sähköinen kysely Internetissä, jonka nettiosoitetta jaettiin Allianssi ry:n jäsenjärjestöjen kautta nuorille sekä suoraan sosiaalisen median välityksellä keskustelupalstoilla, Facebookissa jne. Tutkimuksen toteutti Stratebility Oy. Kyselyyn vastasi 833 nuorta. Kyselyyn oli mahdollista vastata suomen lisäksi ruotsin ja englannin kielillä. Vastauksista valtaosa eli 800 oli suomenkielisen linkin kautta annettuja. Ruotsin- ja englanninkielisten vastausten vähäinen määrä johtunee siitä, että kyselyn markkinointia toteutettiin pääasiassa suomenkielisillä sivustoilla ja suomenkielisten yhdistysten välityksellä. Kysely laadittiin sosiaalisen median pelisääntöjä noudattaen, jolloin osallistujia ei pakotettu vastaamaan kaikkiin kysymyksiin. Vastanneista 94 % oli äidinkieleltään suomenkielisiä, 4 % ruotsinkielisiä ja 3 %:lla vastaajista äidinkieli oli joku muu kuin edellä mainittu. Kyselyyn osallistuneet käyttivät vastaamiseen aikaa keskimäärin 13 minuuttia. Taustamuuttujatietoina kysyttiin seuraavat asiat: Ikä, sukupuoli, asuinpaikka, äidinkieli ja kokemus omasta elämänkaaren vaiheesta.

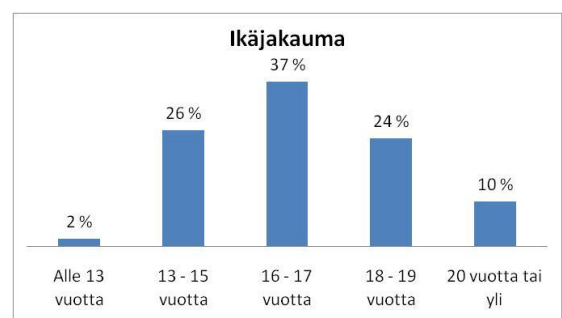
Nuorilta kysyttiin tutkimuksessa seuraavat asiat:

- Mitä sinulle kuuluu?
- Miten koet arjen sujuvan?
- Mihin asioihin haluisit vaikuttaa nykyistä enemmän?
- Minkä asian muuttaisit ensimmäisenä, jos sinulla olisi valta?
- Mistä hyvinvointi koostuu?
- Minkälainen on maailman paras harrastus?

Kyselyn lopuksi vastaajat saivat lähettää terveisiä päättäjille. Tutkimuksessa osa kysymyksistä oli valinta- tai monivalintakysymyksiä ja osa kysymyksistä oli avoimia. Avoimiin kysymyksiin saatiin yhteensä noin 5.000 kommenttia. Valinta- ja monivalintakysymysten tulokset raportoidaan % -osuuksina ja/tai kpl-määrinä taustamuuttujittain. Avointen kysymysten vastaukset on analysoitu text mining – menetelmällä, jolloin vastaukset luokitellaan sisällön mukaisiin teemaluokkiin. Teemaluokkien sisällön lisäksi analysoidaan kunkin teemaluokan koko (ko. asian esiintymisuseus aineistossa) ja merkityksellisyys tutkitun asian kannalta. Tulokset raportoidaan pääasiassa kaikki vastaajat yhtensä – tasolla. Joissain tapauksissa tuloksia tarkastellaan myös taustamuuttujittain eriteltyinä.

Tutkimukseen osallistuneiden ikäjakauma

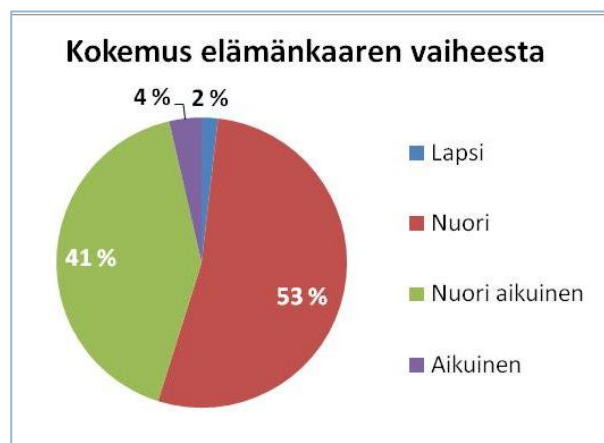
Kyselyn pääasiallisena kohdejoukkona oli 13–19 – vuotiaat. 87 % vastanneista oli juuri tässä ikähaarukassa, joten kohderyhmätavoite toteutui suunnitellusti. Eniten vastaajia eli 37 % oli ikäluokassa 16–17 vuotta. Kaikista vastanneista 67 % oli tyttöjä ja 33 % oli poikia. Tyttöjen poikia suurempi osallistumisprosentti on tyyppinen tällaisissa kyselyissä. Poikien määrä on kuitenkin riittävä, jotta voidaan raportoida myös poikien näkemykset.

Elämänvaihe eri ikäluokissa

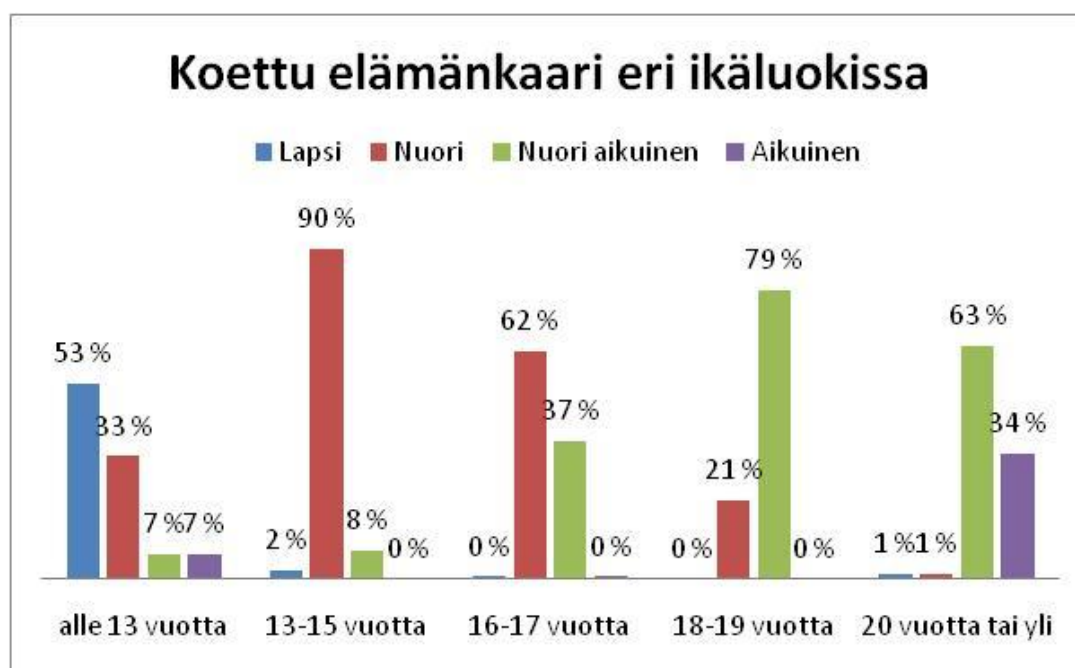
Kyselyyn osallistuneilta tiedusteltiin myös, missä elämänkaaren vaiheessa he kokevat olevansa juuri nyt. Heiltä kysyttiin, kokevatko he olevansa tällä hetkellä lapsia, nuoria, nuoria aikuisia vai aikuisia. Kaikista vastaajista 53 % sanoi olevansa *nuori* ja 41 % ilmoitti olevansa mielestään *nuoria aikuisia*.

Kun elämänkaaritieto sekä absoluuttinen ikäryhmätieto ristiintaulukoidaan, nähdään tulosten perusteella, että 90 % 13–15 –vuotiaista pitää itseään nuorena.

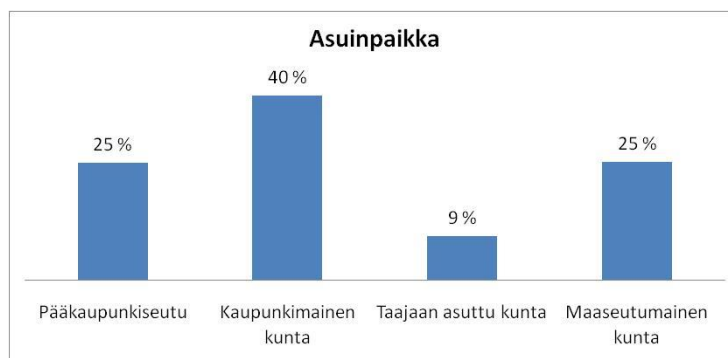
Seuraavassa ikäryhmässä eli 16–17 –vuotiaiden keskuudessa nuoret-elämänvaiheeseen kuuluvien määrä pienenee 62 %:iin. Tässä 16–17 –vuotiaiden ryhmässä 37 % pitää itseään nuorena aikuisena. 18–19 –vuotiaiden ryhmässä 79 % kokee olevansa nuori aikuinen ja 21 % kokee edelleen kuuluvansa ryhmään ”*nuori*”. Aikuiseksi ei itseään määrittele tässä ikäluokassa vielä kukaan, vaikka täysi-ikäisyys onkin jo saavutettu. Kiinnostavaa on, että kyselyyn osallistuneista 10 % oli 20-vuotiaita tai sitä vanhempia, mutta vain 4 % kaikista vastaajista koki olevansa *aikuisia*. Aikuisuuden käsite on kiinnostava, sillä kiinnostus ”*nuori aikuinen*” elämänkaarivaihetta kohtaan on aika suuri, kun taas ”*aikuinen*” –vaihe näyttää olevan selvästi jossain täysi-ikäisyysrajaa kauempana.

Yhtä lailla kiinnostava on tieto, että esimerkiksi 13-15 –vuotiaiden joukossa vain 2 % pitää itseään lapsena. Seuraavassa kuvassa on esitetty vastaajien kokema elämänkaaren vaihe eri ikäryhmittäin jaoteltuna.

Vastaaajien asuinpaikka

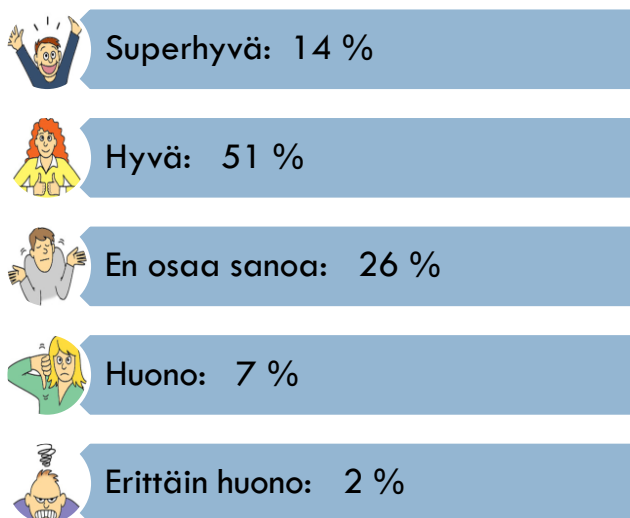
Vastaaajista 25 % ilmoitti asuinpaikakseen pääkaupunkiseudun, 40 % kaupunkimaisen kunnan, 9 % taajaan asutun kunnan ja 25 % kertoi asuinpaikkansa olevan maaseutumainen kunta. Osallistujajoukkoa voidaan pitää edustavana ja siten tuloksia luotettavina. Vastaaajia on kattavasti erilaisista kunnista, eikä esimerkiksi pääkaupunkiseutu painotu erityisesti vastaaajien joukossa.

KAIKKI ON OK. EI OLE MIKÄÄN HUIPPUFILIS, MUTTEI HUONOKAAN.

Taustatietojen kysymisen jälkeen osallistujilta kysyttiin ”mitä sinulle kuuluu”. Tutkimuksessa esitettiin viisi tunnelmakuvaa, joista vastaaajia pyydettiin valitsemaan omaa senhetkistä olotilaa parhaiten luonnehtiva kuva. Valinnan jälkeen kysyttiin avoimella kysymyksellä, miksi valinta osui juuri kyseiseen kuvaan.

65 % valitsi kuvan, jonka mukaan heille kuuluu joko hyvää tai superhyvää. Huonoksi tai erittäin huonoksi kuvasivat olotilansa 9 % vastanneista ja 26 % valitsi kuvan, joka tulkitaan ”en osaa sanoa” -vastaukseksi. Tyypillistä vastauksille, joissa kuvavalintaa perusteltiin sanallisesti oli se, että omaa olotilaa kuvattiin positiivisesti ja luottavaisesti, mutta toisaalta myös epäkohtia esiin ottaen. Monessa positiivista tunnelmaa kuvaavissa vastauksissa oli mainittu, että vaikka kuuluu periaatteessa hyvää, niin ”olotila voisi olla parempikin”. Seuraavassa kuvassa on tulokset kysymykseen ”mitä sinulle kuuluu”.

Mitä sinulle kuuluu – kysymyksen tulokset olivat hiukan erilaiset riippuen vastaajan iästä. Seuraavassa taulukossa on vastaajien kuvaama olotila ikäryhmittäin. Tulosten perusteella 13–15 –vuotiaiden joukossa on suhteellisesti eniten niitä, joiden olotila oli superhyvä. Näin tuntevien joukko pieneni, mitä vanhemmasta vastaajasta oli kysymys. Tulosten perusteella selvisi myös, tunnelmastaan epävarmojen (*”en osaa sanoa”*) joukko oli suhteellisesti suurimmillaan niin alle 13-vuotiaiden kuin myös 20-vuotiaiden tai sitä vanhempien keskuudessa. Sanallisia vastauksia arvioitaessa näkyy selvästi se, että *”ok-fiilis”* koetaan usein joko melko hyväksi tai en osaa sanoa – tunnelmaksi.

	alle 13 vuotta	13–15 vuotta	16–17 vuotta	18–19 vuotta	20 vuotta tai yli
Superhyvää	20 %	19 %	16 %	8 %	5 %
Hyvää	33 %	50 %	49 %	56 %	52 %
En osaa sanoa	40 %	25 %	23 %	27 %	34 %
Huonoa	7 %	6 %	9 %	7 %	4 %
Erittäin huonoa	0 %	0 %	3 %	2 %	5 %

Edellä esitetyistä tuloksista kiinnostava on erityisesti 20 vuotta tai sitä vanhempien nuorten ryhmä. Näyttää siltä, että aikuisuuden kynnyksellä huolet kasvavat ja *”superhyvää”* kuuluu enää kovin harvalle. Sitä vastoin tulevaisuuden epävarmuus näkyy *”en osaa sanoa”* vastausten sekä *”erittäin huonoa”* vastausten suhteellisen määrän kasvuna tässä ikäluokassa.

Seuraavassa kuvassa on näytetty edellä sanallisesti käsitellyt tulokset graafisessa muodossa siten, että positiiviset tuntemukset (superhyvä ja hyvä) on laskettu yhteen samoin negatiiviset (huono ja erittäin huono).

Nuoret kuvasivat olotilaansa avoimissa vastauksissa sanallisesti monin eri tavoin. Positiivisia tunteita kuvaavissa perusteluissa käytettiin useimmin sanoja kuten esimerkiksi *tyytyväinen, onnellinen, iloinen, riemukas, rento* ja *kiva*. Moni koki, että elämä hymyilee, kesä on tulossa ja tulevaisuus näyttää valoisalta. Myös Suomen jääkiekkomaajoukkueen saavutukset kirvoittivat useita vastaajia valitsemaan olotilakseen hyvän tai superhyvän. Negatiivisia tunteita kuvaavissa perusteluissa esiintyi eniten mm. seuraavat sanat: *väsyttää, turhauttaa, vituttaa, ärsyttää, masentaa, vihainen, tylsää* ja *stressi*. Valtaosa vastaajista eli noin 80 % kuvasi tuntemuksiaan juuri edellä mainituilla tavoilla negatiivinen/positiivinen – tunneskaalan mukaan. Noin 20 % vastaajista perusteli olotilaansa tunnetilan lisäksi kouluun, kavereihin tai harrastuksiin liittyvillä tapahtumilla. Tapauksissa, joissa huonoa olotilaa oli perusteltu stressillä, kyseessä oli kouluun liittyvä asia.

Näyttää siltä, että nuoret ajattelevat olotilaansa aika lyhyellä aikajänteellä: miltä tänään on tuntunut, tai miltä tuntuu juuri nyt. Seuraavana muutamia lainauksia annetuista vastauksista:

- *Omassa elämässäni on kaikki tällä hetkellä hyvin ja uskon näin olevan myös myöhemmin. Kaikki asiat tapaavat yleensä hoitua, vaikka epäkohtiakin tietysti on.*
- *Kaikki on ok. Ei ole mikään huippufiilis, muttei huonokaan.*
- *Tällä hetkellä on hyvä fiilis kevään takia. Kohta alkaa loma ja muutenkin tänään on ollut kiva päivä.*
- *Väsyttää vähän, muttei ole huono fiilis (: Eli semi hyvä (:*
- *En tiedä, mitä haluaisin tulevaisuudeltani.*
- *Olen nukkunut huonosti viime yönä, minua väsyttää. Koulu myös stressaa.*
- *Elämä tuntuu junnaavan paikallaan ja olen siitä hieman turhautunut.*
- *Jag är positivt inställd till livet, fastän det inte kanske går lika bra det kunde.*
- *För jag bryr mig inte om vad som händer... har just nu väldigt tråkigt i mitt liv funderar om det är nån mening att vara kvar.*
- *En ole aivan varma että miltä minusta tuntuu. Sinänsä olen iloinen, mutta samaan aikaan myös surullinen, vihainen ja hämmentynyt.*

Yhteenvedona voidaan todeta, että vaikka onneksi merkittävä valtaosa nuorista kokee asioiden olevan ok ja heille kuuluu hyvää, niin keskimäärin 9 % vastanneista sanoi itselleen kuuluvan huonoa tai erittäin huonoa. Suhteellisesti suurimmillaan pahan olon tunne oli 16–17 –vuotiaiden keskuudessa (12 %). Merkille pantavaa on myös se, että erittäin tyytyväisten ja onnellisten määrä on suhteellisesti aika pieni, sillä vain 14 % kuuluu tähän joukkoon.

Omaa tunnelmaa kuvaavien sanallisten vastausten sekä tutkimuksessa toisaalla esiintyvien kommenttien perusteella voidaan sanoa, että nuorten elämässä on paljon huolia ja murheita. Heillä on hyvä positiivinen asenne elämään, mutta sitä varjostaa huoli tulevaisuudesta. Tutkimuksen muissa osissa nuoret erittelevät ansiokkaasti, mitkä asiat heitä painavat, mihin asioihin he haluaisivat muutosta ja miten he haluaisivat olla mukana tekemässä Suomesta entistä parempaa paikkaa asua ja elää. Viesti päättäjille ja muille aikuisille on selvä ja keinot parantaa nuorten oloa sekä luoda menestymisen mahdollisuuksia ovat yksinkertaisia. Ne on vain otettava tosissaan huomioon. Vaarana on, että nuoriin suhtaudutaan toimenpiteitä vaativina prosentteina tai erityisryhminä sen sijaan, että kohdattaisiin heidät arvokkaina yksilöinä. Tässäkin edellä mainitussa 9 %:n joukossa on 80 nuorta, jotka voisivat paremmin, jos heitä kannustettaisiin onnistumaan ja otettaisiin mukaan aidosti arjen ratkaisujen suunnitteluun ja toteutukseen.

ARJEN SUJUMINEN JA VAIKUTTAMISMAHDOLLISUUDET

Tutkimuksessa selvitettiin valinta- ja monivalintakysymyksillä nuorten omia käsityksiä arjen sujumisesta ja toisaalta tiedusteltiin sitä, mihin asioihin nuoret haluaisivat vaikuttaa nykyistä enemmän. Arjen sujumista testattiin kuuden eri väittämän avulla. Vastausvaihtoehdot olivat: *täysin samaa mieltä, samaa mieltä, en osaa sanoa, eri mieltä, täysin eri mieltä*. Lopputuloksena saatiin kullekin väittämälle indeksiluku asteikolla 1-5, jossa 5 vastaa vaihtoehtoa ”täysin samaa mieltä” ja 1 ”täysin eri mieltä”.

Kun kysyttiin, mihin asioihin haluaisit vaikuttaa nykyistä enemmän, osallistujille tarjottiin yhdeksän eri vaihtoehtoa, joista sai valita niin monta kuin halusi. Lisäksi oli vaihtoehto ”johonkin muuhun”. Vastauksia tuli yhteensä 2024 kappaletta, mikä tarkoittaa keskiarvona noin 2-3 asian valitsemista per vastaaja.

Arki sujuu nuorten mielestä hyvin

Tulosten perusteella voidaan sanoa, että nuoret tuntevat yhteiskunnan pelisäännöt ja lait hyvin, kokevat tulevaisuutta toimeen muiden ihmisten kanssa hyvin ja käyttävät sähköistä mediaa vastuullisesti. Näiden kaikkien väittämien tulosindeksi oli selvästi yli 4. Myös väittämiin ”seuraan ajankohtaisia tapahtumia” ja ”minulla on sopivasti mahdollisuuksia vaikuttaa elämääni” saatiin indeksiksi 4:n ylittävä arvo (olen samaa mieltä tai olen erittäin paljon samaa mieltä). ”Kotityöt ja muut arkiset askareet sujuvat minulta hyvin” oli ainoa väittämä, josta nuoret olivat jossain määrin epävarmoja. Indeksiksi oli tälle väittämälle 3,93 mitä ei kuitenkaan voida pitää kovin alhaisena sitäkään.

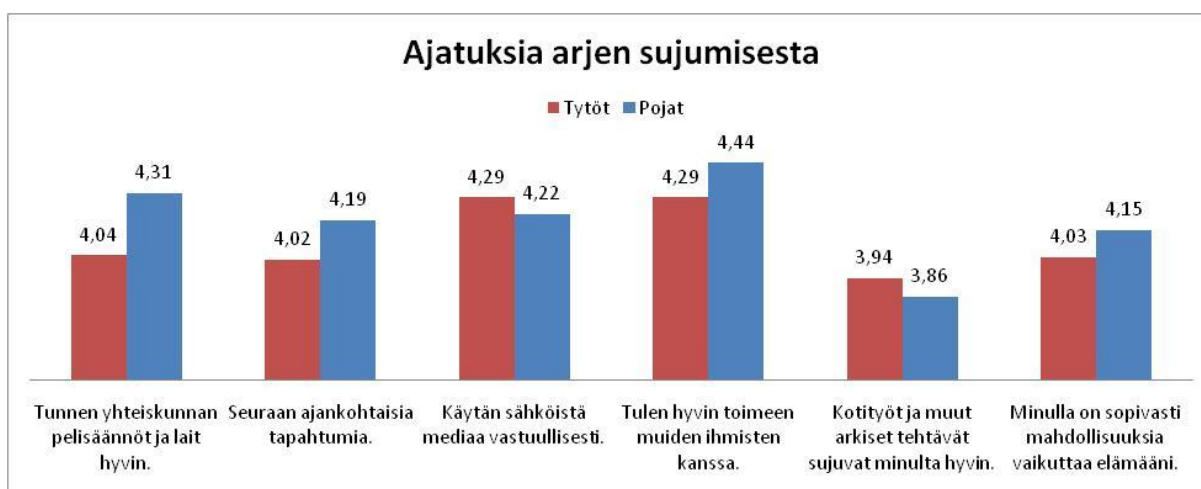
Seuraavassa kuvassa on väittämät ja niiden kunkin saama kokonaisindeksin arvo esitettynä suurimman arvon saaneesta pienimpään.

Pojat saivat korkeammat tulokset kuin tytöt

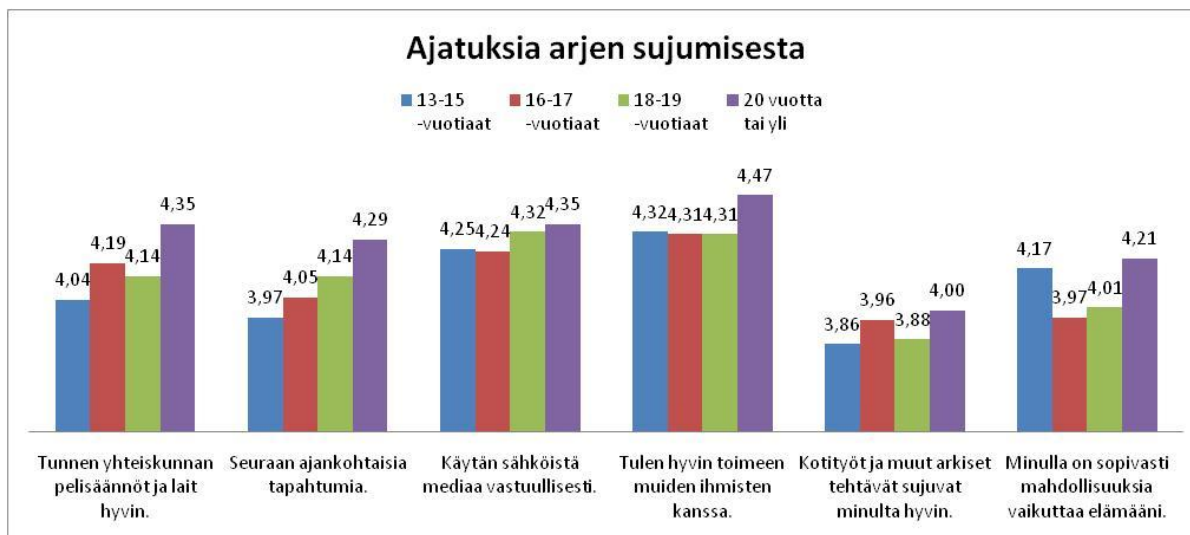
Jos edellä kuvattujen väittämien vastauksia arvioidaan sukupuolen mukaisissa taustamuuttujaluokissa, selviää, että poikien kokonaisindeksi on 4,2 ja tyttöjen 4,1. Koska väittämät olivat luonteeltaan positiivisia (=tunnen että kysytty asia on hyvin hallussani), voidaan sanoa, että pojat kokevat arjen sujuvan kysytyjen kokonaisuuksien osalta tyttöjä paremmin. Tyttöjen ja poikien tulosten eroavaisuus ei ole tilastollisesti kovin merkittävä, mutta tieto siitä, että tyttöjen kokemus tutkituista teemoista oli alhaisempi kuin poikien, on kiinnostava.

Vastausten perusteella pojat kokevat tuntevansa yhteiskunnan pelisäännöt ja lait tyttöjä selvästi paremmin (ero 0,3 yksikköä) ja he seuraavat ajankohtaisia tapahtumia jonkin verran aktiivisemmin kuin tytöt. Väittämät ”tulen hyvin toimeen muiden ihmisten kanssa” ja ”minulla on sopivasti mahdollisuuksia vaikuttaa elämääni” saivat poikien vastauksissa tyttöjä korkeammat indeksiarvot. Ainoastaan kotitöiden osalta ja sähköisen median vastuullisen käytön osalta tyttöjen indeksiarvot olivat poikien vastaavia korkeampia.

Ei yllätyksiä ikäluokkien välisissä eroissa

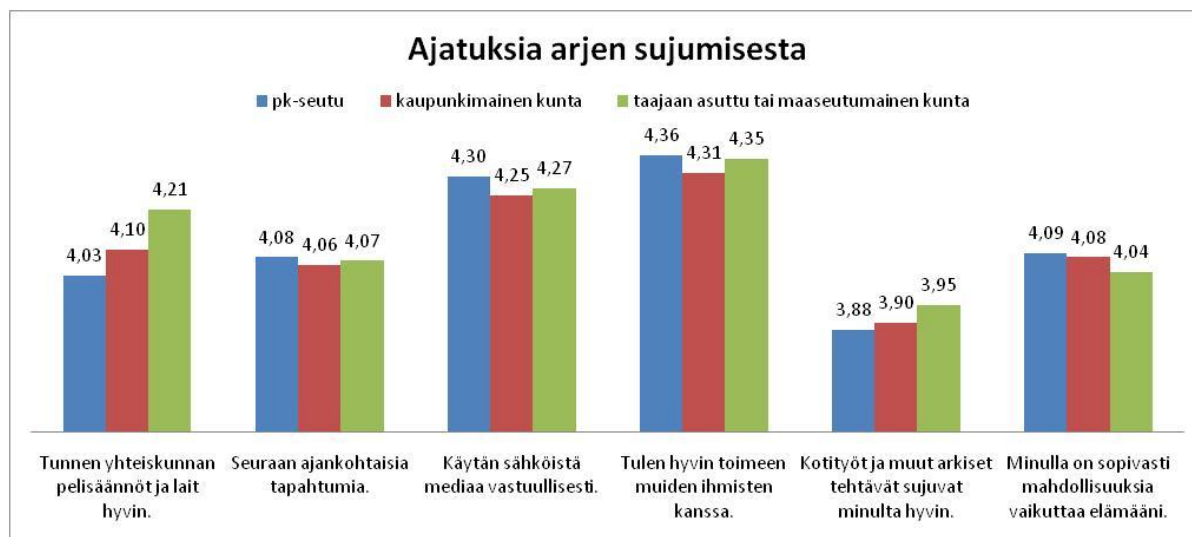
Kun arjen sujumiseen liittyvät vastaukset luokiteltiin vastaajien iän mukaisesti ja niitä verrattiin toisiinsa, ei tuloksissa ollut yllätyksiä. Ennalta oli odotettavissa, että yhteiskunnan pelisääntöjen tunteminen ja ajankohtaisten tapahtumien seuraamisaktiivisuus todennäköisesti parantuvat iän myötä. 20 -vuotiaat tai sitä vanhemmat arvioivat väittämät korkeimmin arvosanoin, mikä ei ole yllättävää. Väittämään ”*minulla on sopivasti mahdollisuuksia vaikuttaa elämääni*” saatiin korkeimmat arviot niin nuorimmassa ikäryhmässä kuin vanhimpien vastaajien keskuudessa. Vanhinta ikäluokkaa lukuun ottamatta eri ikäryhmien vastausten välillä ei ollut tilastollisesti merkittäviä eroja.

Asumispaikka ei vaikuta kokemuksiin arjen sujumisesta

Seuraavassa kuvassa on esitetty vastaukset eri asumispaikan mukaan ryhmiteltyinä. Tuloksista voidaan sanoa, että sillä ei näytä olevan merkitystä, asuuko nuori pääkaupunkiseudulla, kaupunkimaisessa kunnassa, taajaan asutussa kunnassa vai maaseutumaisessa kunnassa. Kokonaisindeksit ovat näissä tapauksissa hyvin lähellä toisiaan.

Havaittavia eroja syntyi lähinnä vain kahden väittämän osalta. Pääkaupunkiseudulla asuvat kokevat tuntevansa yhteiskunnan pelisäännöt ja lait hiukan heikommin kuin maaseudulla asuvat. Toisaalta taas pääkaupunkiseudulla koetaan olevan mahdollisuuksia vaikuttaa omaan elämään hiukan muita enemmän.

Mihin asioihin haluaisit vaikuttaa nykyistä enemmän?

Edellä todettiin, että nuoret kokivat heillä olevan melko sopivasti mahdollisuuksia vaikuttaa omaan henkilökohtaiseen elämäänsä. Kun vaikuttamismahdollisuuksista kysyttiin tarkemmin, kävi ilmi, että nuoret haluavat selvästi lisää vaikuttamismahdollisuuksia erityisesti henkilökohtaisen lähielämänpiirinsä (=”oma elämä”) ulkopuolella oleviin asioihin liittyen. He toki haluavat lisää vaikuttamismahdollisuuksia esimerkiksi omaan vapaa-aikaansa liittyen, mutta vastauksista käy ilmi, että halu vaikuttaa yhteiskunnallisiin asioihin, kuin myös koulun ja kotikunnan asioihin on vastanneiden joukossa suuri. Myöhemmin tämän tutkimuksen muissa osissa annetuista vastauksista voidaan päätellä, että nuoret ovat jossain määrin turhautuneita siihen, että vaikutusmahdollisuuksia ei käytännössä ole. Vaikutusmahdollisuutena he pitivät usein sitä, että päätöksentekijät kuuntelisivat nuoria aidosti. Lisäksi nuoret toivovat, että mikäli kuuntelu ja vuorovaikutus eivät ole mahdollisia, niin ainakin päätöksentekijöiden pitäisi osata asettua kansalaisten asemaan nykyistä paremmin.

Seuraavassa kuvassa on esitetty vaikuttamismahdollisuuskysymyksen tulokset kiinnostavuusjärjestyksessä. Eniten, eli 36 % kyselyyn osallistuneista haluaisi vaikuttaa nykyistä enemmän kotikuntansa tai –kaupunkinsa asioihin. Väittämissä oli erikseen vaihtoehdot ”oman kouluni asioihin” ja ”kouluni/oppilaitokseni opetussisältöihin”. Jos näiden saamat tulokset lasketaan yhteen, niin jopa 61 % vastauksista haluttiin vaikuttaa koulun arkeen liittyviin asioihin nykyistä enemmän. Kiinnostavaa on sekä, että esimerkiksi oman harrastuksensa asioihin liittyvissä kysymyksissä joka neljäs nuori olisi mielellään enemmän mukana. Tämä kannattaa huomioida erityisesti järjestetyssä harrastustoiminnassa. Vaikuttaa siltä, että niissä päätökset ja toiminnan suunnittelu tehdään liian usein pelkästään aikuisten toimesta.

Seuraavan kuvan % -osuuksia tarkasteltaessa huomataan, että vastausten summa on >100 %. Tämä aiheutuu siitä, että kukin vastaaja sai valita haluamansa määrän kohteita. Keskimäärin vastaajat

valitsivat 2-3 asiaa, joiden osalta he osallistuisivat mielellään nykyistä enemmän suunnitteluun ja päätöksentekoon.

Nuoret näkevät mahdollisesti päättäjiä paremmin, että nuorten vaikuttamismahdollisuuksien luominen ei tarkoita pelkästään nuorten omaan henkilökohtaiseen elämään liittyvien asioiden huomiointia tai asioita, jotka kunnallisessa päätöksenteossa tai yleisessä keskustelussa ovat "nuoriso-momentin" alla. He haluavat olla mukana kaikessa päätöksenteossa. Nuoret haluavat tehdä yhteiskunnasta paremman. He eivät miellä osallistujarooliaan pelkästään esimerkiksi lastensuojelullisiin kysymyksiin tai ongelmakäyttäytymisen ratkomiseen liittyväksi. On sitten kyse veropäätöksistä, terveydenhuollon ratkaisuista tai vaikkapa asemakaavapäätöksistä, niin niillä on suora vaikutus myös nuorten elämään. Nuoret haluavat olla mukana näissä prosesseissa ja sen he myös tässä Nuorten Paneelissa selkeästi tuovat esille. Luonnollisestikaan nuorilla henkilöillä ei aina ole mahdollista olla teknisesti varsinaisessa päätöksentekijäroolissa, mutta olennaista onkin ensisijaisesti ottaa nuoret mukaan keskusteluun ja sen jälkeen ottaa heidän kommenttinsa ja ideansa vakavasti huomioon. Tässä muutama autenttinen kommentti:

Ottakaa rohkeasti yhteyttä myös nuoriin ja kysykää heiltä mielipidettä! Nuoret eivät välttämättä ole tarpeeksi rohkeita ottamaan yhteyttä päättäjiin, koska heitä pidetään korkeassa arvossa. Enemmän vuorovaikutusta molempien välille!

Prata inte om oss. Prata med oss. Vi är experter på att vara unga, gå i skola, söka jobb, kanske känna sig osäker... Ni tjänar tusentals euro i månaden, har en stödande krets och allt väl. Försök tänka er in i vår situation, lev en dag på makaroni, gå hem i stället för att ta taxi, plugga timtals i skolböcker som är gamla och nöta ...

Ne, jotka valitsivat "joku muu" – vaihtoehdon, antoivat yli 50 ehdotusta siitä, mihin he haluaisivat vaikuttaa nykyistä enemmän. Näille ehdotuksille oli tyypillistä, että ne koskivat 90 % muita, kuin nuoreen itseensä henkilökohtaisella tasolla liittyviä asioita. Tästä voidaan päätellä, että nuoret todellakin näkevät

roolinsa laajemmin kuin vain yksittäisen henkilön elämän näkökulmasta. Nuoria kiinnostaa vaikuttaa ensisijaisesti yhteiskunnallisiin asioihin ja vasta toissijaisesti nuoriin itseensä liittyviin asioihin. He näkevät nämä käytännössä samana kokonaisuutena siten, että vaikuttamalla asioihin laajemmassa kuvassa (kuin pelkästään nuorisonäkökulmasta), tehdään päätöksiä, jotka ovat myös nuorten hyvinvoinnin kannalta oikeita. Tästä esimerkkinä seuraava kommentti:

”Hyvä, että nuoria kuunnellaan. Nuorilla voi kuitenkin olla mielipiteitä myös laajemmista kuin suoraan omaa elinpiiriä koskevista asioista. Muistakaa siis kuulla nuoria jatkossakin, etenkin asioissa, joista nuoret tietävät parhaiten (kuten nuorten työllistyminen, koulutus, terveydenhuolto...)”

Yhteiskunnallisissa asioissa nuoret haluaisivat vaikuttaa mm. seuraaviin yksittäisiin kokonaisuuksiin: työllisyys, heikkojen puolustaminen, vaikeuksissa olevien auttaminen, politiikka, lait, harmaan talouden kitkeminen, terveydenhuollon parantaminen ja tasa-arvo. Osa vastaajista otti esille luonnonsuojelun ja ympäristöasiat niin Suomen kuin koko maailman näkökulmasta.

Vastauksista näkyy myös se, että nuoret ajattelevat havaitsemiaan yhteiskunnan epäkohtia asialähtöisesti ja rationaalisesti. Tämän lisäksi vastauksissa ihmetellään oikeutetusti, miksi kehitystä ei tapahdu. Nuoret näkevät, että päättäjät pohtivat samoja asioita, kuin nuoretkin, mutta tekevät sen politiikkavetoisesti. Nuoret eivät pidä tätä vastuullisena päätöksentekona ja kokevat, että parempia tuloksia voitaisiin saada aikaan, jos keskityttäisiin aidosti ongelmakohtien käsittelyyn.

Jos sinulla olisi valta, minkä asian muuttaisit ensimmäisenä?

Kysymykseen ”jos sinulla olisi valta, minkä asian muuttaisit ensimmäisenä”, saatiin lähes 400 vastausta, joista käytännössä kertyi noin 540 ehdotusta tärkeimmiksi muutettaviksi asioiksi. Kaikki vastaukset käsiteltiin text mining – menetelmällä ja ne luokiteltiin sisältönsä mukaisesti kolmeen pääluokkaan.

1. Yleiset, yhteiskunnalliset asiat	46 % ehdotuksista
2. Koulu ja opiskelu	36 % ehdotuksista
3. Raha, työ ja toimeentulo	18 % ehdotuksista

Eniten välitöntä muutosta vaadittiin asioihin, jotka kuuluvat luokkaan ”yleiset, yhteiskunnalliset asiat”. Vahvana jatkuu edelleen se trendi, että nuoret ajattelevat määrällisesti eniten yleisesti yhteiskunnallisia asioita. Toiseksi eniten muutosehdotuksia annettiin aika luonnollisestikin kouluun ja opiskeluun liittyvissä asioissa. Vastauksissa nousi selvästi esille arkiseen toimeentuloon liittyvä huoli. Kommentteja oli niin runsaasti, että raha, työ ja toimeentulo – tyyppiset asiat muodostivat tuloksissa kolmanneksi suurimman luokan ja asiakokonaisuuden, johon liittyviä epäkohtia nuoret haluaisivat viipymättä ratkaista.

Yleiset, yhteiskunnalliset asiat

Yhteiskunnallisista teemoista puhuttaessa nuoret antoivat eriarvoisuuteen, perheisiin ja hyvinvointiin liittyviä parannusehdotuksia. Tässä luokassa on ehdotukset, joiden sisältö liittyy esimerkiksi seuraaviin

kokonaisuuksiin: valtio, kunnat, yhteiskunta, politiikka, hallitus, järjestöt, budjetti, liikenne, rauha, kerjäläiset, eriarvoisuus, sodat, energia, asenteet, peruspalvelut, yhteisöllisyys, vanhuksat, ympäristö, media, rasismi, perheet, mielenterveys ja Suomi. Moni vastaaja haluaisi lopettaa sodat ja pelastaa maailman köyhyydeltä. Vaikka tämänkaltaiset maailmaasyleilevät ehdotukset ovat kovin yleisiä, nuoret pitävät niitä aidosti tärkeinä asioina ja niistäkin keskustelemalla ja mahdollistamalla niihin vaikuttamisen voidaan varmasti keksiä keinoja epäkohtien lieventämiseen. Valtaosa ehdotuksista oli kuitenkin hyvin konkreettisia ja jopa välittömästi toteutettavissa olevia. Yhtenä erityisenä yksityiskohtana aineistosta nousi esille nuorten pyyntö parempien julkisten liikenneyhteyksien järjestämisestä. Nämä pyynnöt koskivat erityisesti bussiliikennettä, sen joustavuutta, riittävyttä ja hintaa. Seuraavassa listassa on esimerkkejä ehdotuksista, joita vastaajat antoivat yhteiskunnallisiin teemoihin liittyen. Ehdotuksissa on haastetta niin kuntien kuin valtionkin virkamiehille, järjestötoiminnasta vastaaville, opettajille kuin vanhemmillekin.

- *Vaikka se kuulostaakin mitättömältä, haluaisin roskakorit ympäri "kyläämme". Täällä roskakoreja on vain keskustassa ja se näkyy.*
- *Parantaa julkista liikennettä ja tehdä sitä halvemmaksi asiakkaille, myös muualla kuin pääkaupunkiseudulla.*
- *Kerjäläiset pois kaupunkikuvasta sekä katutaiteilijoille lupajärjestelmä kuten New Yorkissa*
- *Muuttaisin valtion verotusta, progressiota pitää nostaa jotta myös suurituloiset ottavat osaa verotalkoisiin entistä paremmin, lopettaisin myös hyvä veli -käytännön erinäisissä valtion ja kuntien hankinnoissa.*
- *Haluaisin parantaa nuorten terveydenhuoltoa, erityisesti mielenterveyshoitoa.*
- *Haluaisin vaikuttaa ihmisten pääkopan sisältöön, vaihtaa negatiivisuuden / rasismin / pahan olon, positiivisiin asioihin, sillä vaikuttaminen on tiimityötä ja jos muita ei kiinnosta niin se on yksin hankalaa.*
- *Auttaisin vähävaraisia ja -osaisia. Antaisin lisää tukia sairaaloille ja huonosti meneville perheille. Parantaisin sairaanhoitoa ja psyykkisten ongelmien hoitoa. Toisin ihmisiä yhteen, antaisin tukea. Se olisi tärkeää.*
- *Lapsiköyhyys on poistettava hyvinvointivaltiosta.*
- *En voi sanoa vain yhtä ja ylimmäistä asiaa, jonka muuttaisin jos minulla olisi valtaa. Todennäköisesti aloittaisin asioista, jotka koskettavat yhteiskunnan jäsenten yhdenvertaisuutta ja sosiaalipoliittisia muutoksia.*
- *Vanhempien välit hyväksi, että voisi keskustella asioista.*
- *Ensimmäinen asia, joka tulee mieleen, on että pitäisi järjestää enemmän nuorisotapahtumia lähiseudullamme. Tuntuu, että nuorilla ei ole tekemistä. Heidät pitäisi myös pystyä paremmin tavoittamaan ja nuorisotiloille pitäisi olla matalampi kynnys tulla.*
- *Järjestäisin maahanmuuttajille lisää kielenopetusta ja kulttuuriopetusta ja opetusta siihen miten Suomessa on tapana hommata elantonsa.*
- *Haluisin saada vastuullisempaa tehtävää seuratoiminnassa ja päästä vaikuttamaan seuran toimintaan. Esim. yhteistyö muiden paikkakunnan seurojen kanssa. Lisäksi haluaisin vaikuttaa lasten ja nuorten liikkumattomuuteen ja hyvinvointiin esim. organisoimalla paikkakunnalleni liikuntakerhon alakoululaisille ja muunlaista toimintaa yläkoululaisille ja toisen asteen oppilaitoksen opiskelijoille.*
- *Luultavasti hankkisin kotikuntaamme lisää erilaisia urheilupaikkoja, jotka saisivat kunnastani urheilullisemman kunnan ja pidettyä ihmiset täällä harrastamassa ettei tarvitsisi lähteä naapuri kaupunkeihin harrastamaan sillä mielestäni parasta on edustaa omaa asuinpaikkaansa ja näyttää kuinka menestyksekkäitä pikku kylästä tulevatkin voivat olla.*
- *Rasismin & Koulukiusaamisen.*

- *Panostaminen nuorten ennaltaehkäisevään työhön. Korjaava työ on paljon kalliimpaa ja vaikeampaa. LOISTAVA esimerkki on Icehearts – toiminta.*
- *Jag skulle låta bygga ett hus för ungdomar där de kan kolla på TV, vara med kompisar, och bara hänga!*
- *Ydinvoima suljettaisiin pois vaihtoehtoista ja aloitettaisiin suuri panostus uusiin parempien vaihtoehtojen pohdintaan, tutkintaan ja kehittelyyn.*

Koulu ja opiskelu

Tässä luokassa on parannusehdotukset, joiden sisältö liittyy koulujen käytäntöihin, yliopistoihin, pääsykokeisiin, opetussisältöihin, opintososiaalisiin etuuksiin, kouluruokaan, koulujen resursseihin ja esimerkiksi oppilaiden hyvinvointiin. Seuraavassa listassa on esimerkkejä muutosehdotuksista, joita vastaajat antoivat kouluun ja opiskeluun liittyen:

- *Muuttaisin koulun toiminnan paljon paljon järkipäisemmäksi, toisin päättäjät koulumaailman tasolle.*
- *Haluaisin, että jokaiselle saataisiin järjestettyä koulutus peruskoulun jälkeen ja että kaikilla olisi töitä.*
- *Muuttaisin koulujen ja oppilaitosten kammoavia asenteita poliittisia nuorisjärjestöjä kohtaan. Mikäli tahdomme pitää nuoret mukana yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa ja estää heidän syrjäytymisensä, politiikka täytyy tuoda lähelle nuoria. Oppilaitosten on turha pelätä poliittista "leimautumista". Kaikille avoimet säännöt.*
- *Lisäisin lukiokurssien valinnaisuutta.*
- *Kouluun sohvat ja jotaki muuta kivaa.*
- *Oppilaskuntien toimintamahdollisuudet.*
- *Tällä hetkellä haluaisin muuttaa koulutusohjelmamme sisältöä, jotta koulunkäynti olisi mielekkäämpää. Poistaisin sellaiset opintokokonaisuudet, joilla ei ole mitään merkitystä tulevan ammattini kannalta.*
- *Oppilaskuntatoiminnassa vahvasti mukana olleena olen nähnyt, miten tärkeä osa koulun arkea se voi todella olla. Ehkä vähän tylsästi vastaankin siis, että nostaisin kouluissa oppilaskuntien asemaa roimasti.*
- *Opintotuen korottaminen. Välillä tuntuu, että opiskelijoita ei kohdella ihmisinä.*
- *Haluaisin voija vaikuttaa koulukiusaamiseen. Mahotonta saaha se varmaan kokonaan pois, mutta kiusattuja pitäis auttaa enemmän ja kiusaajia muistuttaa kiusaamisen haitoista. Sitte tottakai haluaisin pystyä vaikuttamaan myös nuorten tulevaisuuden työnsaatavuuteen ettei tarttis sitä mieltä.*
- *Opiskelijajärjestelmä, opintotuki, opetussuunnitelma.*
- *Hankkisin meidän kouluun terkkarin.*
- *Muuttaisin lukion koulujärjestelmän oppiaineryhmiksi, joista valitaan pakollisia kursseja tietty määrä.*
- *Muuttaisin koulun ruuan lisäaineettomammaksi ja oikeaksi ruuaksi eikä elintarvikkeiksi mitä se nyt on. Myös lähiruuan suosiminen olisi hyvä.*
- *Tekisin jollain tavalla lukio-opiskelusta vähemmän rankkaa ja stressaavaa.*
- *Järjestäisin kotikunnalleni julkiset liikenneyhteydet, jotka ovat tällä hetkellä olemattomat ja häiritsevät esim. opiskelumahdollisuuksia ja vapaa-aikaa.*

- *Varmaankin sen että tekisin niin että jokaiselle yläasteelle tulisi pakollinen tukioppilastoiminta. Se on ainakin vähentänyt selvästi meidän koulumme kiusaamista :)*
- *Koulussa puututtaisiin koulukiusaamiseen...*
- *Vierailkaa kouluissa niin näette millaista siellä oikeasti on.*
- *Jag är missnöjd med demokratin i skolan och tycker att man allmänt borde jobba för att eleverna ska få aktivare delta i beslutsfattandet.*

Raha, työ ja toimeentulo

Tässä luokassa on ehdotukset, joiden sisältö kuvaa toimeentuloon liittyviä asioita laajasti niin nuorten itsensä kuin perheiden ja yhteiskunnan näkökulmasta. Seuraavassa listassa on esimerkkejä ehdotuksista, joita vastaajat antoivat rahaan, työhön ja toimeentuloon liittyvien epäkohtien korjaamiseksi:

- *Opiskelijoilla pitäisi olla tarpeeksi rahaa elää normaalia elämää. Opiskelija saa max 420euroa (asumistuki ja opintotuki). Ei sillä vuokraa, laskuja ja ruokaa osteta. Työttömätkin saavat enemmän rahaa kun opiskelijat, oikein ?*
- *Muuttaisin vanhusten, lasten ja köyhien kohtelua. Haluaisin myös vaikuttaa taloudellisiin asioihin, oikeudenmukaistaa verotusta ja ehkäistä harmaata taloutta.*
- *Paremmiin töitä nuorille.*
- *Lisäisin kaikkien tuloja (ainakin niiden jotka jäävät köyhyysrajan alapuolelle)*
- *Perheeni on köyhä. Meillä on paljon lapsia, minulla on viisi siskoa ja kolme veljeä, joten vaikka isäni palkka on hyvä, kaikki vaatteemme ovat kirpputorilta ja en ole ikinä harrastanut joukkueessa koska se on niin kallista. Ulkomaille pääsin ekan kerran kun minulla oli varaa ostaa matkat itse. Koska isäni tulot ovat ihan hyvät (Hän on sorvari) ja vanhempani eivät ole eronneet, en saa opintotukea kunnolla. Saan kuukaudessa 20 e opintotukea ja koulukirjanikin maksavat n.50 e joten joudun lainaamaan kaikki kirjani kirjastosta. Kirjaston kirjat ovat yleensä valmiiksi tehtyjä ja opiskeluni kärsii siitä että en saa itse mieltä vastauksia. Jos minulla olisi valtaa antaisin enemmän rahaa isoille perheille.*
- *Muuttaisin perheeni asiat: ei köyhyyttä.*
- *Että suomalaiset saisivat kaikki olla tasavertaisia eikä köyhimpiä ihmisiä sorreta, ensimmäisenä kyllä nostaisin opiskelijoiden tukia ja opiskelujen ohella työtäkäyvien palkkoja ja laskisin asuntojen vuokria ym. kustannuksia.*
- *Muuttaisin kuntani veroprosenttia pienemmäksi, kun tuntuu että perheeltäni ei jää palkasta mitään käteen.*
- *Nuorten työpaikkoihin. Niitä on aivan liian vähän, vaikka nuorten työllistämisestä puhutaan paljon. Töitä pitäisi lisätä joka alueella ja eri työmahdollisuuksia olisi myös saatava enemmän.*
- *Perheiden taloudelliseen toimeentuloon.*
- *Opintukea ja asumislisää tulisi saada enemmän. Vanhempien tulot vaikuttavat näiden määrään tajuttoman paljon mikä on väärin, sillä Suomi on kallis maa asua eivätkä hyvät tulot tarkoita, että vanhemmilla olisi helposti varaa maksaa esim. muualle opiskelemaan muuttaneen nuoren vuokra ja muut asumiskulut kokonaan yksin.*
- *Jos minulla olisi valta päättää haluaisin vähentää nuorisotyöttömyyttä ja helpottaa opiskelupaikkojen saatavuutta. On tärkeää, että esimerkiksi yliopistoihin on pääsykoekriteerit, joiden mukaisesti kokelaat arvioidaan ja sisään otetaan ne jotka ovat ansainneet opiskelupaikkansa kovalla työllä. Silti minusta tuntuu, että monet nuoret syrjäytyvät tämän takia eivätkä usko omiin mahdollisuuksiinsa.*

Sinänsä pätevätkin nuoret luovuttavat taistelun unelmiensa eteen ja tyytyvät vähempään. Nykyään monelle alalle on valmennuskursseja jotka ovat melkein ehdottomia, jotta oikeanlainen pääsykokeen vastustekniikka opittaisiin. Kaikilla nuorilla ei ole tällaisiin n. 1000 euroa maksaviin kursseihin varaa, joka tietysti näkyy siinä että nuoret ovat toisiinsa nähden eriarvoisessa asemassa mitä tulee opiskelupaikan saamiseen.

- *Helpottaisin työn saamista ja kouluihin pääsyä, turvaisin tulevaisuuteni.*

Muut asiat

Edellä esitettyjen kolmen pääluokan ulkopuolelle jäi pienemmän kannatuksen vuoksi joukko sinänsä tärkeitä yksittäisiä muutosehdotuksia. Monet vastaajat kokivat tärkeäksi parantaa nuorten vaikutusmahdollisuuksia ja lisätä harrastusmahdollisuuksia kotipaikallaan. Vaikutusmahdollisuuksien lisääntyminen tapahtuu näiden tulosten valossa jo pelkästään sillä, että nuoria kuunnellaan nykyistä laajemmin ja että kuuntelu johtaa aitoihin toimiin. Totta kai osa vastaajista ajattelee, että vaikutusmahdollisuuksien lisääminen tarkoittaa valtaa kunnan lautakunnissa tai konkreettisen edustuksellisuuden lisäämistä myös muissa yhteyksissä. Valtaosa nuorista kuitenkin siis toivoo vain mahdollisuuksia vuorovaikutukseen ja tilaa toimia osana esimerkiksi koulujen tai kaupunkien suunnittelu- ja päätöksentekoprosesseja. Tässä muutama ehdotus:

- *Kysyttäisiin asioista enemmän nuorilta!*
- *Antaisin nuorille enemmän valtaa! nuorena on turhauttavaa kun meitä ei kuunnella... aina edes meitä itseämme koskevista asioista. on turhauttavaa kun aikuiset jotka eivät loppujenlopuksi nykypäivän nuorista tiedä mitään, saavat päättää meidän asioistamme meidän puolestamme.*
- *Nuorison kuulemisvelvoite kuntalakiin, niin että nuorisovaltuustot otettaisiin entistä vakavammin.*
- *Nuorten mielipiteiden kysyminen päätösten teossa.*
- *Nuoria ei kuunnella tarpeeksi vakavasti. Haluaisin saada päättäjät oikeasti ottamaan nuorten mielipiteet huomioon!*
- *Nuorisolle turvalliset tilat missä voi harrastaa myös autojen ja moottorivehkeiden korjausta.*
- *Järjestäisin ympäri kaupunkia vapaita ulkotiloja taiteelle: niin graffiteille kuin perinteisemmillekin maalauksille. Näin kaupunkilaiset saisivat silmänruokaa ja nuoret aktivistit sekä taiteilijanalut väylän, jonka kautta tuoda laillisesti julki mielipiteitään ja taideteoksiaan.*
- *Kaikille kavereita ja nuorille pitäisi järjestää tapahtumia ym. missä ne vois tutustua toisiinsa.*
- *Järjestäisin nuorille enemmän matalankynnyksen toimintaa, tapahtumia, neuvontaa toimintaa, hyväntekeväisyystapahtuman.... Nuoria vapaaehtoistyöhön tekemään kaikkea. Suvaitsevaisuutta lisääisi, jos voisi tutustua erilaisiin vähemmistöihin, nuorille olisi myös ihan upeaa, jos olisi joku itsetunnon kohottamiseen keskittyvä toiminta, sillä nimellähän se ei voisi kulkea, sillä ei sinne silloin kukaan tulisi, mutta vaikka sellaista teatteria tai jotain, jonne rohkaistaisiin kaikkia tulemaan.*
- *Värderingar - varför skall man alltid sträva efter att få allting så effektivt och ekonomiskt lönande som möjligt? Människorna glöms bort när alla bara har bråttom framåt hela tiden. Lite trevligare stämning, fler samlingsställen för ungdomar och kanske också vuxna, skulle vara trevligt. Och att få folk att inse att vi inte behöver konsumera så mycket som vi gör nu. Lite mer chill-stämning i hela samhället!*

HYVINVOINNIN LÄHTEET

Miten hyvinvoinnin lähteitä tutkittiin?

Yksi tämän tutkimuksen tavoitteita oli selvittää nuorten hyvinvoinnin lähteet. Tätä varten tutkimuksessa oli osa-alue nimeltään ”hyvinvointi”. Sen avulla selvitettiin, mistä asioista nuorten hyvinvointi heidän omasta mielestään koostuu ja mitä asioita nuoret pitävät tärkeinä. Näitä hyvinvoinnin lähteitä etsittiin kaksiosaisella kysymyksellä.

1. Ensimmäisessä vaiheessa kysyttiin: *”Mitkä asiat ovat sinulle tärkeitä? Mistä sinulle tulee hyvä mieli?”* Tässä yhteydessä vastaajat kertoivat itselleen tärkeistä asioista avoimesti kirjoittaen. Lopputuloksena oli yhteensä lähes 2.000 kertomusta siitä, mistä vastaajalle tulee hyvä mieli ja mikä on hänelle tärkeää.
2. Toisessa vaiheessa laitettiin hyvinvoinnin lähteet tärkeysjärjestykseen. Tämä toteutettiin siten, että kullekin vastaajalle näytettiin muiden kyselyyn osallistuneiden vastauksia ensimmäisessä vaiheessa olleeseen kysymykseen ja pyydettiin arvioimaan kyseisten asioiden merkitystä (tärkeyttä) omalta kannalta. Käytännössä tietokoneen ruudulle tulostui perinteisen tikkataulun kuva ja kuvan reunoilla oli nähtävänä muiden antamia ehdotuksia hyvinvoinnin lähteiksi. Jokaista vastaajaa pyydettiin arvioimaan näitä ehdotuksia. Mitä tärkeämpänä hän kutakin ehdotusta piti, sitä lähemmäksi tikkataulun keskustaa (”kymppiä”) kyseinen asia siirrettiin hiirellä. Vastaavasti, ne ehdotukset, jotka eivät tuntuneet tärkeiltä tai itselle merkityksellisiltä, vastaaja jätti ne joko kokonaan arvioimatta tai antoi niille arvioinnissa vähemmän ”pisteitä”. Pisteytys toteutui siis asteikolla 1-10, jossa 10 oli vastaajalle erittäin tärkeän asian pistemäärä.

Edellä kuvatulla tavalla kerätty aineisto analysoitiin seuraavasti:

- Ensimmäisen vaiheen kirjallinen materiaali analysoitiin text mining – menetelmällä. Vastaukset luokiteltiin sisältönsä mukaisesti luokkiin ja näin saatiin selville, mitä asioita nuoret ottavat esille, kun he pohtivat hyvinvoinnin lähteitä. Lopputuloksena on hyvinvointia kuvaavien asioiden luokittelu, luokkien kokotieto (=kuinka laajasti asioista puhuttiin lukumääräisesti, kuinka moni otti ko. luokkaan kuuluvan asian esille omista vastauksistaan) sekä kuvaus pääluokkien sisällöstä.
- Toinen vaihe tuotti aineistoa sekä yksittäisten ehdotusten merkityksellisyydestä että edellä mainittujen pääluokkien merkityksellisyydestä nuorten elämässä hyvinvoinnin kannalta katsottuna. Näin luokkien kokotietojen rinnalle saatiin tieto kunkin luokan tärkeydestä sekä arviointien hajonnasta (=kuinka yksimielisiä vastaajat olivat tärkeyttä arvioidessaan). Yksittäisten ehdotusten merkityksellisyystieto raportoidaan heikot signaalit – vahvat signaalit – tulosteiden avulla.

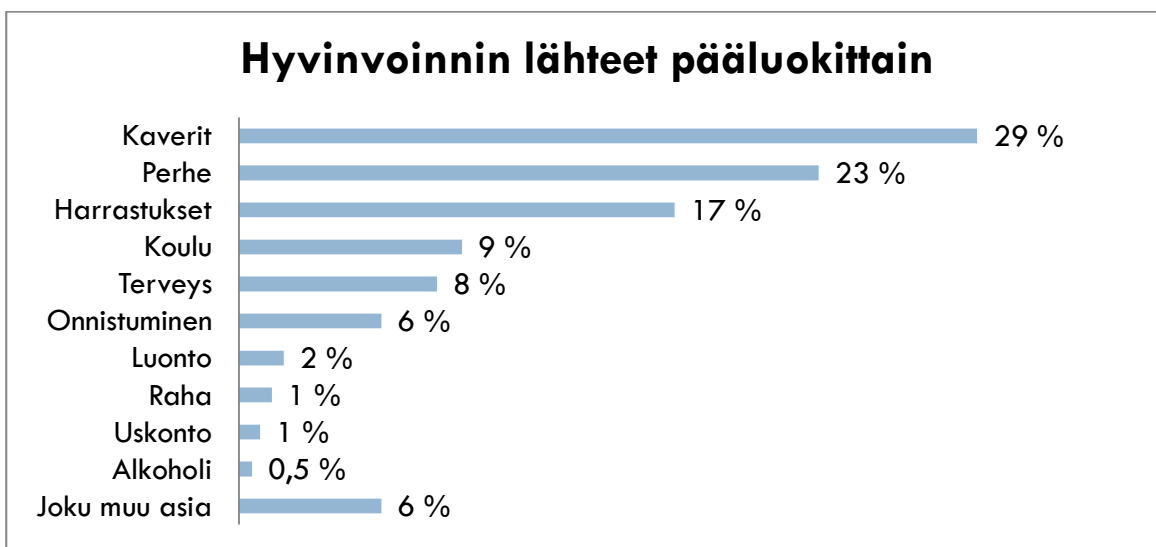
Kavereista tukea, turvaa ja seuraa, mutta perhe on tärkein

Monissa tutkimuksissa on aikaisemminkin todettu, että kaverit ja perhe ovat nuorille tärkeitä. Tässä tutkimuksessa ei tehty poikkeusta tältä osin. Tuloksista selvisi, että *”mikä sinulle on tärkeää”* ja *”mistä sinulle tulee hyvä mieli”* – kysymyksiin vastatessaan nuoret mainitsivat yleisimmin ”kaverit ja ystävät”. Käytännössä kaikista tähän kysymykseen vastanneista 67 % mainitsi vastauksessaan kaverit tai ystävät. Perhe oli myös hyvin yleinen asia ja sen mainitsi 53 % vastanneista kertoessaan hyvinvoinnin lähteistään ja itselleen tärkeistä asioista. Jokainen tähän kysymykseen vastannut kertoi keskimäärin 2-3 omaa

hyvinvointiansa kuvaavasta asiasta. Tässä tutkimuksessa selvitettiin myös tarkemmin, mitä asioita näiden ennaltakin tuttujen tärkeiden kokonaisuuksien sisälle kuuluu nuorten mielestä – mistä on hyvinvointi tehty.

Kaikkiaan hyvinvoinnin lähteitä kuvaavia vastauksia kertyi lähes 2.000 kpl. Kun kaikki annetut vastaukset luokiteltiin sisältönsä mukaisiin teemaluokkiin, muodostui 10 asiasisällöltään erilaista luokkaa. Nämä teemaluokat olivat suuruusjärjestyksessä: kaverit, perhe, harrastukset, koulu, terveys, onnistuminen, luonto, raha, uskonto ja alkoholi. Yhteensä 86 % vastauksista kuuluu viiteen suurimpaan luokkaan. Tulosanalyysi keskittyy näihin viiteen pääluokkaan.

Seuraavassa taulussa on esitetty edellä kuvatut 10 hyvinvoinnin lähdettä suurimmasta pääluokasta pienimpään järjestettynä. Luokan koko (%) on saatu selville laskemalla ko. luokkaan kuuluvien ehdotusten määrä prosentteina kaikista vastauksissa mainituista asioista.

Suurin teemaluokka oli tulosten perusteella siis ”kaverit”. Toiseksi suurin asiakokonaisuus oli perhe ja läheiset ja kolmantena harrastukset. Koulu, terveys ja onnistumisen kokemukset olivat seuraavaksi useimmin mainittuja asioita. Luontoon, rahaan, uskontoon tai alkoholiin (päihteisiin) liittyvät vastaukset olivat harvinaisempia, vain 0,5 – 2 % nuorten nimeämistä hyvinvoinnin lähteistä sivusi näitä teemoja.

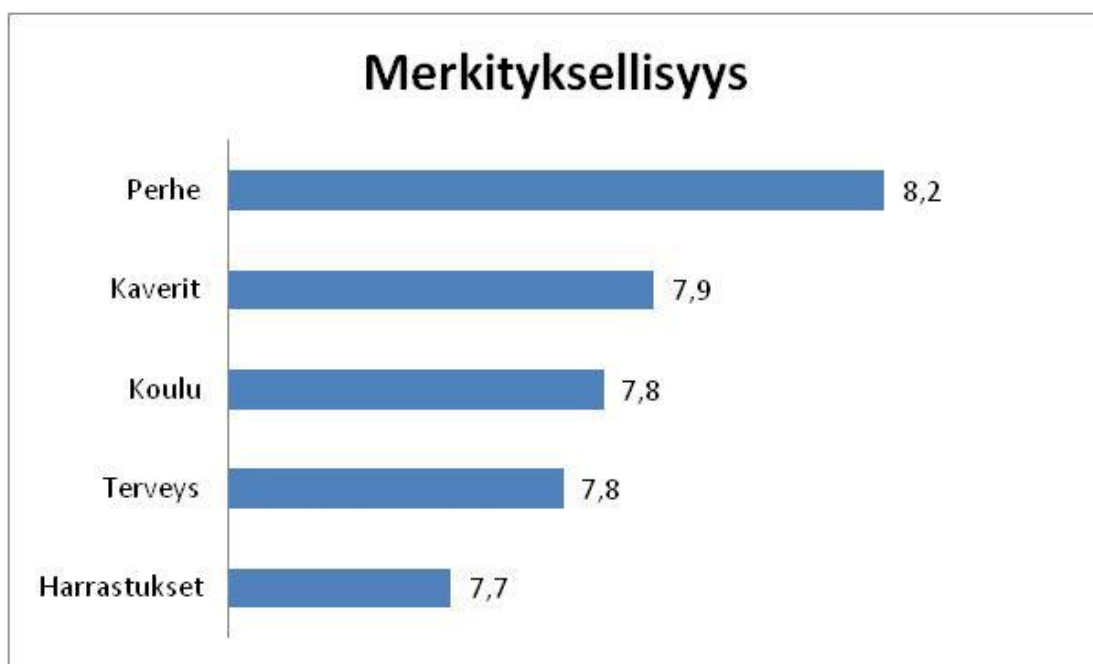
Seuraavana on lueteltu asiasanoja, jotka kertovat edellä kuvattujen viiden pääluokan sisällöstä tarkemmin:

- **KAVERIT:** ystävät, kaverit, tyttö-/poikaystävä, ihmissuhteet, yhteisöllisyys, verkostot, bileet, sosiaalinen kanssakäyminen, Facebook, rakkaus.
- **PERHE:** läheiset, sukulaiset, ruoka, perhe, vanhemmat, äiti, isä, koti, lemmikit, koira, eläimet.
- **HARRASTUKSET:** harrastus, tekeminen, toimiminen, kulttuuri, järjestöt, matkustaminen, liikunta, urheilu, musiikki, tietokoneet, pelit, lukeminen, kirjoittaminen,... (+erilaiset yksittäiset harrastukset).
- **KOULU:** koulu, opiskelu, tulevaisuus, lukio, kehittyminen.
- **TERVEYS:** terveys, rento, hyvinvointi, nukkuminen, stressi.

Kaverit mainittiin useimmin, mutta perhe arvioitiin kaikkein tärkeimmäksi hyvinvoinnin lähteeksi

Edellä kuvattu määrällinen ulottuvuus eli se, mistä asioista vastaajat puhuivat eniten, kun he pohtivat hyvinvointinsa lähteitä ja itselleen tärkeitä asioita, on luonnollisestikin kiinnostava. Tämän ulottuvuuden lisäksi hyvinvointia tuottavista asioista tutkittiin toisessa vaiheessa myös esille otettujen asioiden (teemaluokkien) tärkeys eli merkityksellisyys kullekin tutkimukseen osallistuneelle. Näin jo sinänsä tärkeiksi tiedetyt asiat saatiin vielä keskenään tärkeysjärjestykseen.

Merkityksellisyyttä mittaavien tulosten perusteella tärkein hyvinvointia tuottava yksittäinen asia oli perhe. Sen tärkeysindeksi oli 8,2 (tikkataulun asteikolla 1-10, jossa 10=erittäin tärkeä). Toiseksi tärkein asiakokonaisuus oli kaverit (indeksi 7,9). Muiden teemaluokkien väliset erot eivät olleet kovin suuria ja voidaankin sanoa, että koulu, terveys ja harrastukset olivat hyvin lähellä toisiaan vastaajan kokeman tärkeyden näkökulmasta katsottuna.

Seuraavasta kuvasta selviää

- **Teemaluokkien koko:** mitä suurempi pallo, sitä enemmän ko. asiaa on otettu vastauksissa esille
- **Kunkin teemaluokan tärkeys:** mitä ylempänä kyseinen luokka on kuvassa, sitä tärkeämpänä sitä on pidetty
- **Vastaajien yksimielisyys/erimielisyys asioiden tärkeydestä eli vastausten hajonta:** mitä enemmän pallo on graafissa oikealla, sitä suurempi hajonta on vastauksissa ollut, kun on kysytty kannanottoa asioiden tärkeyteen.

Kun kuvaa tarkastellaan, on syytä muistaa että eri luokkien väliset erot koetun tärkeyden suhteen eivät olleet kovin isot. Indeksit olivat 7,7 ja 8,2 välillä. ”Perhe” on kuvion vasemmassa yläkulmassa, mikä kertoo yksiselitteisesti siitä, että vastaajat ovat paitsi arvottaneet kyseiseen luokkaan liittyvät asiat tärkeimmiksi, niin he ovat olleet siitä varsin yksimielisiä. Erittäin yksimielisiä on oltu myös niistä arvioinneista, joissa käsiteltiin kouluun tai terveyteen liittyviä asioita. ”Kaverit” ja ”Harrastukset” – luokkien osalta hajonta on ollut isompi kuin esimerkiksi ”perhe” – luokkaan kuuluvien asioiden osalta.

On huomioitava, että luokkien väliset erot hajonnan osalta eivät käytännössä ole merkittävän suuria. Oheisesta graafista on nähtävissä kuitenkin hyvin luokkien välinen ”järjestys”. Harrastusten osalta hajontaa aiheutui esimerkiksi siitä, että joissakin vastauksissa puhuttiin eksaktisti yksittäisistä harrastuksista tai vaikkapa urheilulajeista. Kaikkia ei luonnollisestikaan miellytä samat lajit, jolloin tärkeysarviointiin tuli hajontaa. Samoin vastaukset, joissa esimerkiksi yksilöitiin kavereiden kanssa vietettävää vapaa-aikaa, olivat toisten mielestä hyvinkin houkuttelevia ja taas toisten mielestä ei kovinkaan osuvia omalta kohdaltaan.

Tästä on nuorten hyvinvointi tehty

Edellä kuvatut tulokset vastausten sisältöluokittelusta, luokkien koosta ja asioiden merkityksellisyyden kokemisesta sinänsä kertovat, mistä on nuorten hyvinvointi tämän tutkimuksen mukaan tehty. Tässä seuraavana avataan analyysissä indeksoituja vastauksia vielä näitä luokitteluja syvemältä ja kerrotaan, mitä perhe, kaverit tai koulu hyvinvoinnin lähteinä itse asiassa vastanneiden mielestä tarkoittavat. Seuraavissa kappaleissa on ensin tiivistetty kuvaus hyvinvoinnin lähteistä sekä yksittäisiä edustavia otoksia autenttisista vastauksista. Näiden lainausten tarkoituksena on luoda kuvaa hyvinvoinnin lähteistä nuorten omin sanoin.

”Hyvinvointi on tehty ystävistä. He kuuntelevat murheitani ja pitävät myös hauskaa kanssani. Hyvinvointi on myös tehty perheestä. Ihmisistä joille ei tarvitse esittää mitään. Perhe on minulle

kaikki kaikessa. Kun läheisilläni menee hyvin, eikä ole vakavia sairauksia, voin keskittyä oman elämäni asioihin ja iloihin mietteisiin. On hyvä, kun kotona on turvallista ja tiedän, että olen sinne aina tervetullut. Hyvinvointini kannalta on tärkeää, että onnistun. Tunne, että on hyvä jossakin erityisessä – koulussa, harrastuksessa tai jossain muussa asiassa, on välttämätön. Välttämätöntä on myös turvattu tulevaisuus. Unelmat antavat minulle voimaa! Mahdollisuus päättää itse omista asioista on tärkeää. Tunne siitä, että olen rakastettu, tarpeellinen ja hyödyllinen on hyvinvointini perusta.”

Hyvä mieli tulee läheisistä ihmisistä ja hyvästä viikosta. Kun on paljon kavereita lähellä, ja koulu menee hyvin. Vapaa-ajalla on kivaa ja ei ole tylsää. Tarpeeksi tekemistä ja vapautta.

Hyvän mielen lähteitä: Perhe, koulu, kaverit ja onnellisuus. Perhe on kaikista tärkein sitten tulee koulu ja kaverit. On kiva kun on ystäviä ja perhe täydentää tätä asiaa. Koulussa on kivaa, koska se menee hyvin ja kotona kannustetaan koulun käyntiin.

Hyvän mielen lähteitä: Perhe, ystävät, rakkaus, omat jutut. Perhe on minulle todella läheinen, varsinkin sisaruskeni. Olen todella sosiaalinen ja ystävät ovat aivan äärettömän tärkeitä minulle. Vaikka minulla on vain kaksi hyvää ystävää, ne ovat hyvin, hyvin tärkeitä. Kaikki muukin ystävällisyys ja rakkaudellisuus on tärkeää. Haluan, että kaikki olisivat sovussa ja ystäviä. Että kaikki hyväksyisivät minut ja myös kaikki muutkin. Omilla jutuilla tarkoitan sitä, että on jotain ihan omaa, niin kuin harrastukset tai lemmikit, joita voi tehdä ja miettiä, että jollain pieleen mennyt asia ei ollutkaan niin iso. Että on sitä omaa elämää, ja... vaikea selittää... että pystyy olemaan onnellinen yksinkin, riippumatta muista.

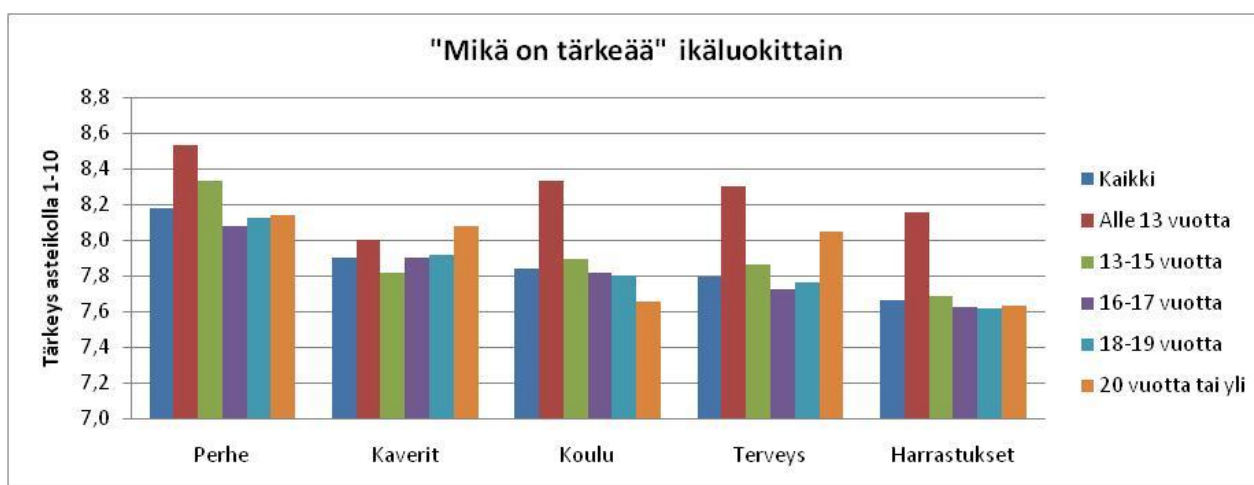
Tässä vielä lisää yksittäisiä, edustavia kommentteja eri pääluokkiin liittyvistä asioista. Nämä asiat ovat tärkeitä hyvinvoinnin lähteitä ja hyvän mielen synnyttäjiä:

- Ystävät ovat elämän suola ja sokeri. He ovat tuki ja turva, vaikeina ja hyvinä aikoina. Aina ei mene putkeen, edes ystävien kanssa, mutta ystävät ovat syy siihen että jaksan aamulla nousta. Ystävät ovat niitä ihmisiä, joiden kanssa voi olla oma itsensä ja pitää hauskaa. He ovat ihmisiä, jotka saavat nauramaan tilanteessa kuin tilanteessa. He ovat ihmisiä, jotka kuuntelevat ja tukevat vaikeina aikoina.
- Kaverit ja ystävät. Tukea hankalissa tilanteissa, seuraa ja ajanvietettä mukavissa tilanteissa.
- Perhe. Ihmisiä, joille ei tarvitse esittää mitään. Ihmisiä, jotka tahdot tehdä ylpeiksi ja ihmisiä, jotka rakastavat sinua ehdoitta. Ihmisiä, joiden kanssa ei halutessaan tarvitse puhua, vaan voi vain olla ja nauttia hetkestä.
- Perhe on minulle kaikki kaikessa. Ilman perhettä ja sen tukea en pärjäisi.
- Läheisten hyvinvointi tärkeää. Kun läheisten elämä menee hyvin ja ei ole vakavia sairauksia, ne eivät stressaa omaa mieltä ja voi keskittyä oman elämän asioihin ja iloihin mietteisiin.
- Kuulostaa kliseeltä mutta niin se vain on, että terveys on erittäin tärkeä asia ja se tuo hyvän mielen
- Rakkaus. Esim. lähimmäisten ja ystävien tuki ja rakkaus on tärkeää aina arkipäivän riennoista elämän iloihin ja suruihin. Myös rakastuminen/ihastuminen erittäin piristävää ja tärkeätä!
- Koti. Kotona on turvallista ja tietää että sinne on aina tervetullut. Kotona voi rentoutua ja siellä on perhe, joka on myös tärkeä.
- Terveys. Koitan elää mahdollisimman terveellisesti. Olen kasvissyöjä ja senkin takia on tärkeää että syön monipuolisesti ja terveellisesti, otan aina aamulla vitamiineja ja syön paljon hedelmiä ja marjoja. Tykkään myös liikkua mm. käydä koiran kanssa lenkillä.
- Onnistuminen. Onnistuminen jossakin tuottaa aina hyvän mielen. Tuntuu että on hyvä jossakin erityisessä ja tämä antaa hyvää mieltä.

- *Unelmat. En välttämättä jaksaisin niin hyvin elämää, ellei minulla olisi minkäänlaisia unelmia tulevaisuuden varalle. Unelmat antavat minulle voimaa!*
- *Turvattu tulevaisuus. Läheisten läsnäolo, työpaikka ja asuinpaikka. Turvallinen ympäristö.*
- *Se, että olen rakastettu, tarpeellinen ja hyödyllinen. Ihmisten mielipiteillä on minulle paljon väliä.*
- *Vapaus. Muutamia mainitakseni vapaus omiin mielipiteisiin, liikkumiseen ja elämään.*
- *Harrastukset ovat tärkeitä ja niistä tulee hyvälle mielelle. Vapaa-ajan vietto on myös tärkeää minulle ja silloin yleensä näen ystäviä, mistä tulee hyvä mieli.*
- *Hyvä minäkuva. Itsetunto on kaiken perusta. Ihminen joka on epävarma ja nössökkä ei menesty MISSÄÄN. Kaikkia menestyneitä ihmisiä yhdistää yksi asia joka on itsevarmuus. On myös kivempi elää kun tykkää itsestään. Ja monesti jos tykkää itsestään -> muutkin tykkää.*
- *vapaus tehdä oman mielen mukaan. Vapaus on minulle tärkeää. Haluan tehdä omia päätöksiä ja toimia niiden mukaisesti. En tietenkään tarkoita, ettenkö tyrmäisi muiden apua, taikka sitä joskus tarvittaessa pyytäisi. En pidä siitä, että minulle kerrotaan, että nyt on tehtävä näin, eikä vaihtoehtoja ole.*

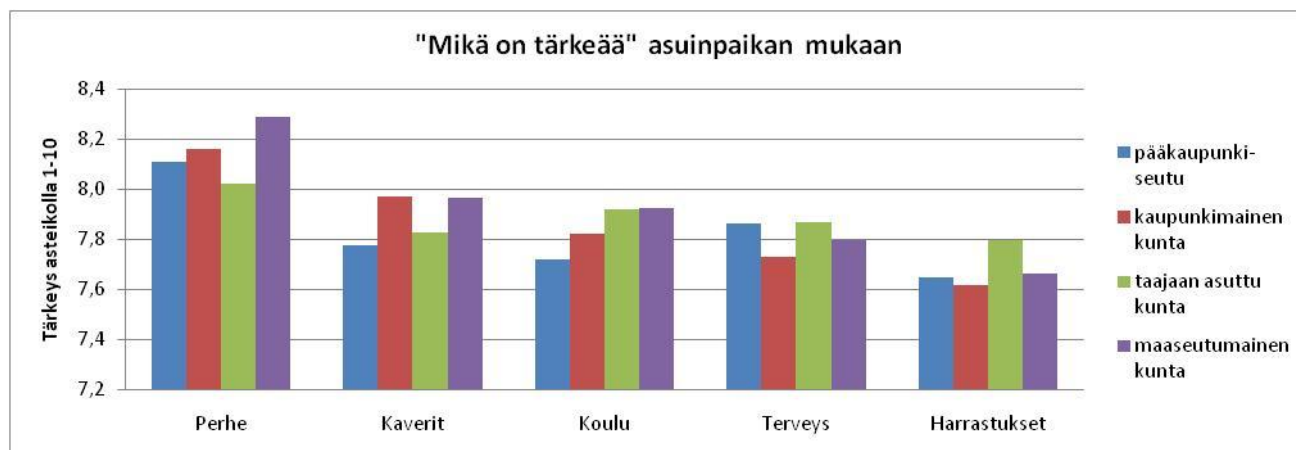
Tärkeiden asioiden merkitys eri taustamuuttajaluokissa

Kun hyvinvoinnin lähteitä kuvaavia pääluokkia ja niiden merkityksellisyyttä (tärkeyttä) tarkastellaan eri ikäryhmien tai vastaajien asuinpaikan mukaan, havaitaan, että kovin merkittäviä eroja ei ole. Alle 13-vuotiaat antavat kauttaaltaan isompia arvosanoja, kuin muut. Tosin tämän ryhmän samoin kuin 20 vuotta tai vanhempien ryhmän koko oli aika pieni, eikä arviointien yleistettävyyks ole näin ollen kovin luotettava näissä kahdessa ikäluokassa.

Tärkeysjärjestys	Kaikki	Alle 13 vuotta	13-15 vuotta	16-17 vuotta	18-19 vuotta	20 vuotta tai yli
Perhe	8,2	8,5	8,3	8,1	8,1	8,1
Kaverit	7,9	8,0	7,8	7,9	7,9	8,1
Koulu	7,8	8,3	7,9	7,8	7,8	7,7
Terveys	7,8	8,3	7,9	7,7	7,8	8,1
Harrastukset	7,7	8,2	7,7	7,6	7,6	7,6

Seuraavissa kuvissa on tulokset vastaajien asuinpaikan mukaan järjestettynä. Kuten edellä on todettu, tilastollisesti kovin merkittäviä eroja ei ole tässäkään yhteydessä havaittavissa, vaan tulokset ovat samansuuntaiset kaikissa ryhmissä.

Tärkeys-järjestys	pääkaupunki-seutu	kaupunkimainen kunta	taajaan asuttu kunta	maaseutumainen kunta
Perhe	8,1	8,2	8,0	8,3
Kaverit	7,8	8,0	7,8	8,0
Koulu	7,7	7,8	7,9	7,9
Terveys	7,9	7,7	7,9	7,8
Harrastukset	7,6	7,6	7,8	7,7

Onnistuminen, luonto, raha, Facebook ja alkoholi

Edellä on analysoitu hyvinvoinnin lähteistä viittä suurinta teemaluokkaa. Näiden lisäksi nuoret ottivat vastauksissaan esille onnistumiseen, luontoon, rahaan, uskontoon ja alkoholiin liittyviä asioita. Näistä todettakoon, että kunkin edellä mainitun luokan suuruus oli marginaalisen pieni, mutta sen verran suuri, että siitä voitiin muodostaa oma teemaluokka.

Onnistumisesta puhuessaan nuoret korostivat elämässä pärjäämisen tärkeyttä hyvinvoinnin lähteenä. Onnistumisen kuvauksissa olivat mukana niin koulumenestys, opinnoissa tai harrastuksissa onnistuminen kuin myös vaikuttaminen ja osallistuminen. Onnistumisen teemat ovat ajatuksellisesti mukana myös kouluun, kavereihin ja perheeseen liittyvissä teemaluokissa. Kiinnostavaa on, että 6 % vastauksista puhuttiin suoraan menestymisen ja onnistumisen tunteen merkityksestä.

Luontoarvot ja luonnon hyvinvointi oli esillä 2 % vastauksista. Rahasta hyvinvoinnin lähteenä puhuttiin 1 %:sta vastauksista. Tämä tulos oli ennako-odotuksia matalampi. Kiinnostavaa on, että aikaisemmin tässä tutkimuksessa nuoret nostivat rahan ja toimeentulon merkittäväksi korjattavaksi asiaksi. Tällöin viestien sisältönä oli huoli perheiden toimeentulosta. Tämä huoli oli selvästi aito verrattaessa tuloksia tämän kysymyksen vastauksiin: raha hyvinvoinnin lähteenä nimenomaan kuluttamisen, uusien vaatteiden ostamisen tai muiden vastaavien teemojen osalta oli hyvin pienessä roolissa. Ennako-odotus oli, että

nuoret mahdollisesti pitäisivät kulutusta tai ainakin mahdollisuutta kulutukseen ja rahan käyttöön vapaa-aikana jossain määrin tärkeänä asiana. Näin ei siis tulosten perusteella ollut asian laita.

Jossain määrin yllätyksellinen oli myös Facebookiin ja ylipäätään tietokoneisiin tai sosiaaliseen mediaan liittyvien kommenttien vähäinen määrä. Kaikista vastauksista vain muutamassa oli maininta näihin em. asioihin liittyen. Esimerkiksi Facebook ei tullut juuri esille edes kavereista puhuttaessa. Erään nuoren kommenttina oli, että Facebook on ”väline koota kaveriporukka yhteen”, jolloin itse asiassa tärkeämpää on kavereiden fyysinen tapaaminen, kuin Facebookissa viestittely. Sitä käytetään vain tapaamisen järjestämistä varten (=sovitaan tapaamisesta ja levitetään kutsu kaveripiirille). Yllätyksellisenä voidaan pitää myös alkoholiin ja muihin päihteisiin liittyvien kommenttien verrattain vähäistä määrää tutkimusaineistossa. Vain 0,5 % annetuista vastauksista sisälsi viittauksen alkoholiin tai päihteiden käyttöön.

Vahvat signaalit, heikot signaalit ja merkityksettömät asiat

Edellä on kerrottu tulokset hyvinvoinnin lähteistä teemaluokittain. Tässä kappaleessa pureudutaan yksittäisten kommenttien merkittävyyden arviointiin. Mukana on ne yksittäiset kommentit, jotka ovat hyvinvointikysymyksen toisessa vaiheessa saaneet eniten arviointeja osakseen. Näistä tuloksista muodostuu signaalikenttä, josta selviää niin heikot kuin vahvatkin signaalit.

Vahvat signaalit:	Suuri merkitys, vähän hajontaa vastauksissa.
Potentiaaliset signaalit:	Suuri merkitys, paljon hajontaa vastauksissa.
Heikot signaalit:	Vähäinen merkitys, paljon hajontaa vastauksissa.
Merkityksettömät asiat:	Vähäinen merkitys, vähän hajontaa vastauksissa.

VAHVAT SIGNAALIT	POTENTIALISET SIGNAALIT
1. Ystävät ja kaverit. 2. Läheisten hyvinvointi. 3. Mahdollisuus päättää itse omista asioista. 4. Terveys. 5. Perhe ja koti. 6. Onnistuminen. 7. Turvattu tulevaisuus. 8. Hyvä minäkuva. 9. Vapaus.	1. Aikaa perheen kanssa. 2. Vanhemmat. 3. Liikunta. 4. Luonto. 5. Suvaitsevaisuus. 6. Varmuus, että saa apua tarvittaessa. 7. Kesä. 8. Tasavertaisuus.
MERKITYKSETTÖMÄT ASIAT	HEIKOT SIGNAALIT
1. Käydä elokuvissa. 2. Uudet vaatteet. 3. Yhdistystoiminta. 4. Itsensä kunnioittaminen -minä ensin. 5. Riittävästi rahaa vapaa-ajalla.	1. Uskonto. 2. Alkoholi. 3. Nuorisotilat on loistavia paikkoja ja ne saa hyvälle tuulelle. 4. Tyttöystävä / poikaystävä.

Vahvat signaalit: Turvallisuutta, vapautta ja vastuuta!

Vahvat signaalit ovat valtaosalle vastaajia erittäin tärkeitä hyvinvoinnin lähteitä ja tästä tärkeydestä on vallinnut laaja yhteisymmärrys. Vahvat signaalit kannattaa ottaa tarkasti huomioon, kun mietitään nuorten hyvinvoinnin kannalta merkityksellisiä päätöksiä.

Vahvoissa signaaleissa toistuvat luonnollisestikin ne teemat, joista jo aikaisemmin on tässä tulosraportissa puhuttu nuorille tärkeiden asioiden yhteydessä. Yksimielisesti tärkeiksi asioiksi nousivat ystävät, läheisten hyvinvointi, valta ja vastuu päättää omista asioista, terveys, perhe ja koti, onnistuminen, turvattu tulevaisuus, hyvä minäkuva sekä vapaus.

Perheen osalta vahvoihin signaaleihin kuuluu erityisesti perheen tuki vaikeissa tilanteissa ja kodin tuottama turvallisuus. Olennaista on ehkä vielä lisätä se, että nuoret haluavat kolmantena vahvojen signaalien listalla olevan näkemyksen mukaan (*mahdollisuus päättää itse omista asioista*) paitsi vapautta päättää, niin tilaisuuden kantaa vastuuta.

Onnistuminen on tässä yhteydessä sisältänyt seuraavan ajatuksen: ”Onnistuminen jossakin tuottaa aina hyvän mielen. Tuntuu että on hyvä jossakin erityisessä ja tämä antaa hyvää mieltä.” Tämä on erittäin tärkeä elementti nuorten hyvinvoinnin kannalta ja siihen liittyen he odottavat aikuisilta (vanhemmat, opettajat, harrastusten ohjaajat jne.) tukea ja mahdollisuuksia päästä kokemaan onnistumisen tunteita. Tätä vahvaa signaalia tukee vielä sijaluvulla 8 oleva ”hyvä minäkuva” – kommentti, joka on ollut isolle joukolle vastaajia hyvin tärkeä asia. Turvattu tulevaisuus tarkoittaa vastaajille seuraavia asioita: Läheisten läsnäolo, työpaikka ja asuinpaikka. Turvallinen ympäristö.

Potentiaaliset signaalit: Lisääkö elämäkokemus enää auktoriteettia? Entä väheneekö suvaitsevaisuus nuorten keskuudessa?

Potentiaalisten signaalien joukosta voidaan mahdollisesti löytää asioita, joista on tulossa vahvoja signaaleja. Ne ovat asioita, joihin moni on halunnut ottaa kantaa ja siten tässä esiintyviä aiheita on pidetty ajankohtaisina. Niiden arvioinnissa on kuitenkin hajontaa, joten tällä listalla olevien asioiden merkityksellisyydestä ollaan erimielisiä: toiset pitävät erittäin tärkeinä, toiset eivät. Potentiaalisten signaalien joukossa voi olla niitä asioita, jotka ennen olivat heikkoja signaaleja ja ovat mahdollisesti vahvistumassa tai sitten niitä, jotka olivat ennen valtaosalle erittäin tärkeitä, mutta ovat menettämässä merkitystään.

Potentiaalisten signaalien joukkoon valikoitui tässä tutkimuksessa seuraavat asiat: Aika perheen kanssa, vanhemmat, liikunta, luonto, suvaitsevaisuus, varmuus avun saannista tarvittaessa, kesä (loma) ja tasavertaisuus.

Potentiaalisissa signaaleissa perheeseen liittyvät kommentit kertovat siitä, että vastaajien joukossa on merkittävää hajontaa siinä suhteessa, kuinka tärkeänä pidetään ”aikaa perheen kanssa” ja toisaalta vanhempien elämäkokemuksen hyödyntämistä. Vahvojen signaalien puolella perheeseen liittyvät kommentit tarkoittivat turvallisuutta, hyväksytyksi tulemisen tarvetta ja kannustuksen merkitystä perheen ja läheisten joukossa. Potentiaalisten signaalien puolella otettiin kantaa enemmänkin siihen, miten perheyhteisössä toimitaan käytännössä. Näyttää siltä, että aika perheen kanssa ei ole kaikille yhtä merkityksellinen asia. Toisaalta ei tiedetä, onko muutos kasvava vai vähenevä: kaivataanko yhteistä aikaa enemmän kuin ennen vai onko asia toisin päin? (Tämä selviää, jos tutkitaan asiaa uudelleen jonkun ajan kuluttua.) Vanhemmat tärkeinä elämäkokemuksen siirtäjinä sai ristiriitaisen vastaanoton. Tämä voi olla merkki yleisemmästä kehityksestä, jossa nähdään että vanhemmat ovat tärkeitä elämäkokemuksen siirtäjiä, mutta toisaalta nähdään myös olevan osa-alueita, joissa nuoret voivat olla ”opettajina” vanhemmilleen. Esimerkiksi tietotekniikka, sosiaalinen media jne.

Liikunta-komentissa väittämä itsensä voittamisen tärkeydestä ja pitkän lenkin tuottaman uupumisen tunteen merkityksestä sai aikaan hajontaa vastauksissa. Muihin tuloksiin peilaten voidaan olettaa, että hauska yhdessäolo voittaa yksittäisen liikuntasuorituksen tuottaman mielihyvän. Potentiaalisissa kommentissa nousi esille sekä ”suvaitsevaisuus” että ”tasavertaisuus”. Nämä herättivät runsaasti arvioiteja, mutta vastauksissa oli laajasti hajontaa. Nuoret tunsivat tarvetta kommentoida suvaitsevaisuuteen ja tasavertaisuuteen liittyviä ehdotuksia. ”Erimielisyys” tärkeydestä kuvastaa hyvin muuallakin yhteiskunnassamme parhaillaan käytävää keskustelua näistä asioista. Mielenpiteitä on sekä puolesta että vastaan. Mielenkiintoista on nähdä, miten suhtautuminen näihin teemoihin kehittyy nuorten keskuudessa. Tässä tarkat kuvaukset siitä, mihin asioihin nuoret ovat näissä yhteyksissä ottaneet kantaa:

- **SUVAITSEVAISUUS:** *Erittäin tärkeä perusarvo, joka jokaisen suomalaisen tulisi hyväksyä. Ihmisoikeudet eivät valitettavasti ole kaikille menneet perille. Erityisesti rasismi ja maahanmuuttovastaisuus pelottaa. Suomessa on aivan liian jyrkät asenteet. Tämä on asia, johon tulen varmasti tulevaisuudessa puuttumaan joko ammatin tai vapaaehtoistoiminnan kautta. Haluan myös ehdottomasti parantaa seksuaalivähemmistöjen ja vammaisten asemaa.*
- **TASAVERTAISUUS:** *Jokainen saa olla millainen haluaa ilman syrjintää tai järjetöntä arvostelua.*

Kuudennella sijaluvulla tällä potentiaalisten signaalien listalla oli väittämä ”*Varmuus siitä, että saa apua tarvittaessa.*” Tämän väittämän takana oli ajatus siitä, että ”*saa apua esimerkiksi koulussa tai mielenterveydellisissä asioissa...*” Koska tämä väittämä listautui potentiaalisten signaalien joukkoon, tarkoittaa se sitä, että kyseinen asia on ollut vastaajien mielestä ajankohtainen, mutta sen merkityksellisyydestä on oltu vahvasti eri mieltä. Johtopäätöksenä voidaan sanoa, että nuoret eivät mahdollisesti usko avun saannin toteutumiseen laajalla rintamalla. Tämä on vahva viesti päättäjille mitä tulee nuorten tukemiseen erityisesti koulussa esiintyviin haasteisiin ja mielenterveysongelmiin. On hyvä muistaa, että tässä yhteydessä tähän teemaan ovat ottaneet kantaa niin ongelmia kohdanneet kuin muutkin nuoret. Kyseessä ei siis ole pelkästään tämän asian kanssa akuutisti kamppailevien henkilöiden mielipide.

Heikot signaalit ja merkityksettömät asiat: Onko uskonto nousussa kiinnostuksen kohteena? Mitä tapahtuu järjestötoiminnalle?

Vahvat ja potentiaaliset signaalit ovat asioita, jotka kannattaa ottaa huomioon tämän päivän valintoja ja päätöksiä tehtäessä. Heikot signaalit ovat puolestaan tulevaisuuden ymmärtämisen kannalta kiinnostavin ryhmä. Siellä on asioita, jotka eivät ole kovin merkityksellisiä määrällisesti arvioituna juuri tällä hetkellä, mutta ovat herättäneet kiinnostusta vastanneiden joukossa. Näiden asioiden joukosta nousee esille ”tulevaisuuden megatrendit” potentiaalisten signaalien kautta vahvoiksi, kaikille tärkeiksi asioiksi ja toisaalta tällä listalla on asioita, jotka voivat olla vaipumassa merkityksettömien asioiden luokkaan. Heikkojen signaalien listalla olevissa arvioinneissa on runsaasti hajontaa, puolesta ja vastaan. Tässä ryhmässä oli teemoja esimerkiksi uskontoon, alkoholiin, seksuaalisuuteen ja nuorisotiloihin liittyen.

Merkityksettömien asioiden joukossa on ehdotukset, joilla ei ole vastanneiden mielestä merkitystä esitetyn peruskysymyksen ratkaisemisessa. Olennaista on, että vastaajat ovat olleet tästä ”merkityksettömyydestä” varsin yksimielisiä. Tässä tapauksessa siis merkityksettömien asioiden joukossa ei ole sellaisia ehdotuksia, joita olisi pidetty hyvinvoinnin kannalta olennaisina tekijöinä. Sinänsä esillä olleet asiat voivat kyllä muuten olla merkityksellisiä. Tulosten mukaan kuluttaminen (uudet vaatteet, elokuvissa käyminen jne.), *minä ensin* – ajattelu tai rahankäyttö vapaa-ajalla eivät ole merkityksellisiä hyvinvoinnin lähteitä nuorille. Kiinnostavaa on, että tälle listalle nousi myös ”*yhdistystoiminta*”. Tämän väittämän tarkemmassa kuvauksessa sanottiin seuraavaa: ”*Yhdistystoiminta on tapa jolla ilmaista itseään ja rakentaa jotain suurempaa. Luottamustehtävissä toimiminen tuntuu uskomattoman hyvältä, mikä valaa itseluottamusta.*”

MAAILMAN PARAS HARRASTUS

Tutkimuksen seuraavassa vaiheessa vastaajilta kysyttiin ”*minkälainen on maailman paras harrastus*”. Tavoitteena oli etsiä innostavan harrastuksen ominaispiirteitä, eikä niinkään eri harrastusten tai urheilulajien suosikkilistaa. Aika moni kirjoitti vastaukseksi oman harrastuksensa nimen, mutta iso joukko myös kuvaili mielestään maailman parhaan harrastuksen ominaisuuksia. Kun kaikki vastaukset luokiteltiin sisältönsä mukaisesti teemaluokkiin, niin ominaisuuksista suosituimmiksi nousivat seuraavat suurimmasta luokasta pienimpään lueteltuna:

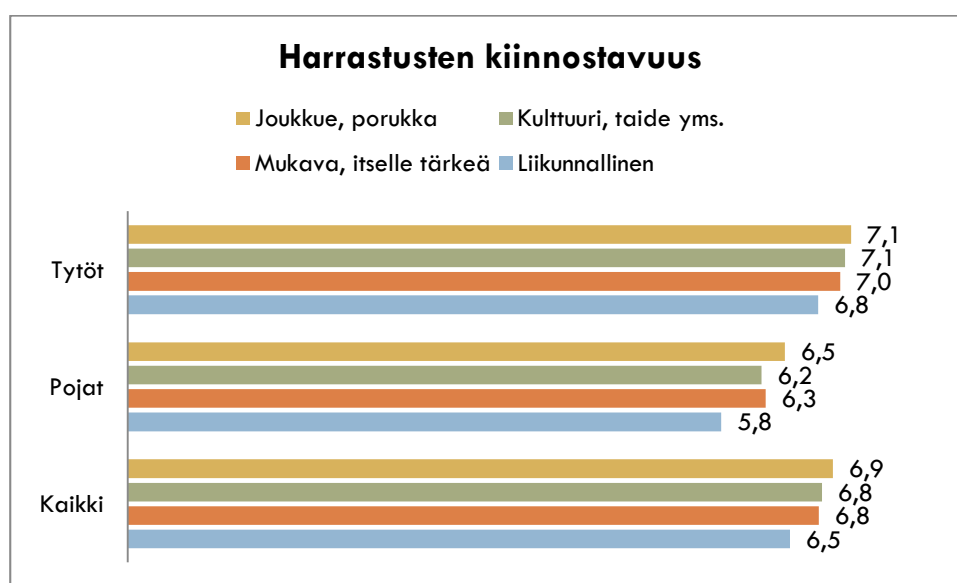
1. Mukava, itselle tärkeä harrastus.
2. Liikunnallinen harrastus.
3. Joukkuelaji tai harrastus jota harrastetaan hyvässä porukassa.
4. Taide-, kulttuuri- tms. harrastus ("ei-liikunnallinen").

Määrällisesti eniten korostettiin siis ominaisuuksia, joissa harrastus on ennen kaikkea mukava ja itselle tärkeä. Tällöin maailman parasta harrastusta kuvattiin sanoilla kuten *mukava, hauska, rento, saa toteuttaa itseään, onnistuu, kivaa ja nauttii*. Liikunnalliset harrastukset olivat määrällisesti hiukan suositumpia kuin "ei-liikunnalliset" harrastukset.

Toisessa vaiheessa vastaajille annettiin muiden ehdotukset arvioitavaksi. Heitä pyydettiin arvioimaan ehdotusten kiinnostavuutta ja tällöin teemaluokkien järjestys oli seuraava:

1. Joukkuelaji tai harrastus jota harrastetaan hyvässä porukassa.
2. Taide-, kulttuuri- tms. harrastus ("ei-liikunnallinen").
3. Mukava, itselle tärkeä harrastus.
4. Liikunnallinen harrastus.

Kiinnostavuusarvioinnin tuloksena oli, että maailman parasta harrastusta kuvattaessa tärkeimmäksi ominaisuudeksi nousi se, että kyseinen harrastus on luonteeltaan joukkuelaji tai se ylipäätään tapahtuu hyvässä porukassa. Tähän liittyy sisällöllisesti myös ominaisuus, että harrastuksesta tulee iloa, mikä on lisäksi ominaisuutena myös omassa luokassaan "*mukava, itselle tärkeä harrastus*". Kiinnostavuusarvioinnissa ei-liikunnalliset harrastukset ja ominaisuudet arvioitiin liikunnallisia harrastuksia jonkin verran kiinnostavamiksi. Ei-liikunnallisen harrastuksen kiinnostavuusindeksi oli 6,8 ja liikunnallisen harrastuksen kiinnostavuusindeksi oli 6,5. Seuraavassa kuvassa on tulokset eli kiinnostavuusindeksit tyttöjen ja poikien osalta eroteltuina. Tulokset vaihtelivat 5,8 ja 7,1 välillä (10=erittäin kiinnostava). Poikien antamat indeksit olivat kauttaaltaan tyttöjen vastauksia alhaisempia, mutta muuten ei merkittäviä eroja ilmennyt.

Kun vastauksista analysoitiin vahvat ja heikot signaalit, niin vahvoiksi signaaleiksi nousivat mm. seuraavat asiat:

- Harrastus, josta oikeasti itse nauttii.
- Saan uusia kavereita.
- Tekemistä hyvässä porukassa.
- Sellainen harrastus, missä koet onnistuvasi.
- Mikä tahansa harrastus hyvällä porukalla 😊

TERVEISIÄ

Tutkimuksen lopuksi nuorille annettiin tilaisuus lähettää terveisiä päättäjille. Avoimella kysymyksellä ei ohjattu ajattelua mihinkään suuntaan, vaan terveisiä sai lähettää mistä aihepiiristä tahansa. 245 henkilöä lähetti päättäjille terveisiä. Näistä viesteistä yli puolet (52 %) oli spontaaneja kiitoksia siitä, että Nuorten Paneeli järjestettiin ja että nuorilta kysyttiin mielipidettä. Joka 5. terveisiä lähettänyt otti esille päättäjien vastuullisuuden ja toiveen siitä, että päättäjät todella miettivät asioita ennen päätöksentekoa ja että he laittaisivat itsensä likoon. Terveisistä kävi ilmi nuorten positiivisuus, arvostus päättäjiä kohtaan ja halu tehdä yhteistyötä eri tahojen kanssa. Yhteenvetona voidaan todeta terveisten sisällön olevan seuraava:

1. Vilpitön kiitos siitä, että nuorten mielipidettä kysyttiin. Luottamus siihen, että asioita voidaan ratkaista ja että keskustelua kannattaa jatkaa laajemminkin.
2. Toive siitä, että mielipiteet kuullaan, nuoret pääsevät osaksi yhteiskunnan toimintoja ja että vuorovaikutus tuottaa konkreettista tulosta.
3. Pyyntö, että päättäjät käyttävät valtaansa oikein ja vastuullisesti kaikkien hyväksi.

Ilmoitelkaa itsestänne, jotta nuoretkin löytävät teidät. Päättäjien pitäisi olla helposti lähestyttävissä ja avoimia sekä innokkaita keskustelemaan. Nykyään on vähän liian vaikea löytää tehokasta reittiä päättäjien luokse.

Ajatelkaa myös nuoria kun teette päätöksiä: päätätte asioista jotka koskettavat myös meidän elämäämme!

Seuraavissa kappaleissa on lisää esimerkkejä nuorten päättäjille lähettämistä terveisistä.

Kiitos huikeasta kyselystä!

- *Näin mielenkiintoista kyselyä en ole ennen täyttänyt. Todella hienoa!*
- *Kiitos! Tää oli ihan kiva omia ajatuksia avartava keskustelu.*
- *Toivottavasti tämä ei vain mene suoraan arkistoihin, vaan nuorten vastauksiin paneudutaan kunnolla!*
- *Mukavaa kun ollaan kiinnostuttu nuorten asioista! lisää tälläisiä :)*

- *Minusta on kivaa kun nuorilta kysytään miten he haluaisivat parantaa olojansa. Kiitos!*
- *Tack för att jag fick delta!*
- *Kiitos tästä mahdollisuudesta kertoa mielipiteitään.*
- *Mahtavaa, että olette järjestäneet tällaisen kyselyn. Itse ainakin näen, että sen takana on ajatus saada tietoa siitä, mikä saa nuoret voimaan hyvin. Ja sitä sitten voi käyttää nuorten auttamisessa. Ja sitä olen itse juuri viime aikoina miettinyt paljonkin. Kun maailma alkaa olla monilta osin niin fucked up, tulee mieleen, että mikä on mennyt vikaan. Ja nuoret ovat tulevaisuutemme, joten juuri heitä kannattaa tukea ja heihin keskittyä kun etsimme kestäviä ratkaisuja ihmiskunnan pelastamiseksi. (Sanon "heitä", vaikka pitäisi sanoa "meitä", koska uskon että olen kasvanut ohi nuoruuden ennen kuin tämä tajutaan:) Suuria sanoja, tiedän, mutta ne ovat toteutettavissa, jos vain edes joku ryhtyy toimeen. Ja minä aion ainakin tehdä siitä oman osani.*

Antakaa vastuuta! Jos päättäjillä on korvat, asiat pitää ottaa kuuleviin korviin.

- *Olisi kiva, jos jossakin yhteydessä mainittaisiin, mitä muutoksia ja uudistuksia tehtiin tämän kyselyn vastausten perusteella. Hyvä että nuorten asiat kiinnostavat. Koittakaa myös päästä asioiden suhteen käytäntöön.*
- *No, toivon, että saatte tehtyä kunnan päätöksiä ja yrittäisitte myös asettua sellaisten ihmisten kenkiin, joiden jutuista teette päätöksiä.*
- *Arvon päättäjät, Kun mietitte lapsia ja nuoria käsitteleviä aiheita, mielestäni on ensi arvoisen tärkeää ettei mittavia säästöjä tehtäisi juuri meihin liittyviin palveluihin esimerkiksi koulutukseen. Koulutuksessa tehdyt leikkaukset, varsinkin perusasteella näkyvät läpi elämän. Toinen mihin olisi syytä puuttua on nuorten avun tarve. Nuorille tulee antaa paremmat mahdollisuudet puhua itsestään ja omista ongelmista. Tähän tarvitaan enemmän nuorisotyöntekijöitä, psykologeja, koulukuraattoreja ja myös poliiseja! Monissa kunnissa nuorille ei järjestetä riittäviä palveluita nimenomaan edellä mainituilta tahoilta. Nuoret arvostavat poliisia ja heidän läsnäoloa, nyt mennään uhkaavasti väärään suuntaan kun poliiseja vähennetään jatkuvasti.*
- *Päättäjille sellaisia terveisiä, että Suomeen muodostettaisiin nuorista koostuva suunnitteluryhmä, joka suunnittelee nuoriin kohdistuvia asioita. Siten, että kaikilla olisi mahdollisuus osallistua niihin ja että niitä järjestettäisiin esim. jokaisella paikkakunnalla, jotteivät matkat ole pitkiä.*
- *Olisi mukavaa, että huomioisitte myös nuorten mielipiteet tehdessänne päätöksiä. Aina mietitään kuinka lama ja talous vaikuttavat mm. nuorten lisääntyneisiin mielenterveysongelmiin. Nuoret eivät välttämättä edes tajuaisi rahatilanteen olevan huono jollei jatkuvasti hoettaisi asiasta. Uskon että enemmän mielenterveysongelmat pääsevät kukkimaan esimerkiksi niillä joiden koulu on lakkautettu säästöjen vuoksi ja joutuu ystäviensä kanssa eri kouluihin jatkamaan.*
- *Nuoret ovat tulevaisuus. Kuunnelkaa rohkeasti nuoria. Olemme fiksumpia kuin luulettekaan! Ennakkoluulot pois!*
- *Jag hoppas ni kan fundera på vad vi unga vill och fråga oss. Vi förstår kanske inte på politik men vi förstår oss på vad vi ungdomar vill.*
- *Huolehtikaa, että nuoret saa tietää miten voivat vaikuttaa ja uskovat vaikutusmahdollisuuksiinsa. Se ei käy helposti, sillä perussuomalainen masentunut ja vastahankainen kansanluonne ei ole todellakaan vastaanottavaista tyyppiä.*

- Ei nuorten asioiden budjetissa tarvitse suinpäin tuhata rahaa, mutta kitsaasti säästäminen on typerää tulevaisuutta ajatellen.
- Nuoria tulisi kuunnella enemmän heitä koskevissa asioissa. Mielenterveystyöhön tulisi kohdentaa paljon enemmän rahaa ja kouluruoka tulisi saada syömäkelpoiseksi. Ruoka on pelkkiä lisäaineita ja useita tunteja lämpökaapeissa seisoneita eekoodeja. Tuoreudesta tai ravitsemuksesta ei ole minkäänlaisia jälkiä.
- Kuunnelkaa myös lapsia ja nuoria. Heillä on harvemmin omaa edustajaa päättämässä.
- Muistakaa kuunnella kun Teille puhutaan. Olette olleet ja tulette olemaan tilanteissa, joissa me kaikki joskus olemme. Empatiaa.
- *Använd sunt förnuft då ni gör beslut, tänk inte från ert perspektiv om ni är 45+ år, och ska besluta om att ska det finnas blå eller röda kriterier i daghemmet, utan tänk som en 2-5 åring som ska använda kriterierna. Om ni beslutsfattare ska också ta det lugnt nångång, koppla av, dricka lite te och se på tv, så går allting bra.*
- Vaikuttaminen on tiimityötä ja se lähtee jokaisesta itsestään. Vaihdetaan kaikki negatiivisuus positiivisuuteen!

Yhteiskuntamme tarvitsee päättäjiä. Pankaa itsenne likoon.

- Yhteiskuntamme tarvitsee päättäjiä. Olkaa äänestäjienne arvoisia ja tehkää vastuullisia, kunnioitettavia ja arvoisiamme päätöksiä. Muistakaa tulevaisuutemme, ja turvatkaa se. Tehkää päätöksiä ja täyttäkää luottamustehtävänne tarkasti ja olkaa mukana koko sydämeštänne. Pankaa itsenne likoon.
- Päättäjänä kannatte suuren vastuun, käyttäkää mahdollisuutenne hyvin, sekä pyrkikää siihen, että voitte hyvillä mielin mennä nukkumaan tietäen, että teitte parhaanne - joka päivä.
- Tehkää viisaita päätöksiä suomen yhteiskunta on kiinni teistä =>
- Järki käteen ja vähän avaruutta siihen ajatteluun! Tuskastuttaa katsoa kun vanhemmat, usein myös viisaammat ihmiset ovat ajatuksiltaan yksinkertaisia.
- Ajatelkaa nuoria, ottakaa heidät huomioon kaikessa mitä teette. Heihin päätökset vaikuttavat eniten, teidän aikannekin jälkeen.
- Voisitte oikeesti miettii vähän enemmän päätöksiä.
- Tehkää vastuullista politiikkaa Suomen talouden, ei puoluepolitiikan nimissä.
- *Se frågorna från andras synvinklar och inte bara från er egen.*
- Miättikää nyt tarkkaan.
- Lopettakaa kapitalismin ihailu! Eiköhän kaikki ole jo tarpeeksi epätasapainossa!
- Tehkää nyt jotain sille harmaalle taloudelle!
- Ottakaa rohkeasti yhteyttä myös nuoriin ja kysykää heiltä mielipidettä! Nuoret eivät välttämättä ole tarpeeksi rohkeita ottamaan yhteyttä päättäjiin, koska heitä pidetään korkeassa arvossa. Enemmän vuorovaikutusta molempien välille!
- Järki käteen päätöksenteossa ja pohtikaa asioita tavallisen tallaaajan näkökulmasta! On helppoa päättää jotain, jos ei itse ole kokemassa sen vaikutuksia.
- Kiireettömyys, vastuu ja paine pois tästä yhteiskunnasta. Hiljaa hyvä tulee ja hosumalla ei joudu muuta kuin aloittamaan alusta.
- Hoitakaa työnne kunnolla!

Nuorten manifesti

”Nuoret eivät ole mikään erillinen kummallinen ryhmä, jota saa vieroksua ja syrjiä työelämässä (vastavalmistuneet, jotka laitetaan ilman palkkaa ja oikeuksia samoihin töihin kuin palkalliset). Nuorilla on opittavaa vanhoilta tekijöiltä ja toisaalta nuoret voivat tuoda uusia näkökulmia tai tietoa vanhemmille.

Emme ole mikään ryhmä X, jolla on hyvin poikkeavia tarpeita. Perusasioissa olemme usein samoilla linjoilla kuin vanhemmatkin ikäryhmät. Tarvitsemme ravintoa, lepoa, mielekästä tekemistä ja sosiaalista kanssakäyntiä. Osalla meistä on jyrkän konservatiiviset arvot ja toisaalta moni meistä on viherliberaali. Osa ei arvojaan ajattele. Samoin on muissakin ikäluokissa. Nuoret ovat myös yksilöitä, mutta meitä käsitellään usein erilaisien ryhmittelyjen kautta.

Älkää kasatko meille liikaa paineita. Yhdestä suunnasta käsketään hankkimaan useita lapsia ja nuorena. Toisesta kehoitetaan valmistumaan mahdollisimman nopeasti. Kolmannesta muistutetaan, että ilman työkokemusta ei töitä jatkossakaan saa.

Tehkää päätökset sydämellä. Ja kun teette päätöksiä nuorista, liittyvät ne sitten syrjäytyviin ja opiskelijoiden opiskelurajoituksiin, älkää eriyttäkö meitä elämästänne. Miettikää silloin, millainen päätös olisi hyvä lapsellesi, kummilapsellesi, lapsenlapsellesi tai sille mukavalle naapurintytölle. Vain sellaiset päätökset ovat oikeita.”

LISÄTIETOJA

Minna Isoaho

toimitusjohtaja, Stratebility Oy

puhelin: 0400 205 925

sähköposti: minna.isoaho@stratebility.fi

Liisa Sahi

pääsihteeri, Valtion nuorisasian neuvottelukunta

puhelin: 0400 681 680

sähköposti: liisa.sahi@minedu.fi

Jukka Tahvanainen

pääsihteeri, Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi ry

puhelin: 040 900 4875

sähköposti: jukka.tahvanainen@alli.fi